

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο πενταμελές τμήμα)
της 14ης Μαΐου 1998 *

Στην υπόθεση T-304/94,

Europa Carton AG, εταιρία γερμανικού δικαίου, με έδρα το Αμβούργο (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τους Gerhard Wiedemann και Wolfgang Kirchhoff, δικηγόρους Düsseldorf, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Alex Bonn, 7 Val Sainte-Croix,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης αρχικώς μεν από τους Bernd Langeheine και Richard Lyal, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, στη συνέχεια δε από τον R. Lyal, επικουρούμενο από τον Dirk Schroeder, δικηγόρο Κολωνίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

που έχει ως αντικείμενο αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως 94/601/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Ιουλίου 1994, σχετικά με μια διαδικασία βάσει του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (IV/C/33.833 — Χαρτόνι) (ΕΕ 1994, L 243, σ. 1),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τρίτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους Β. Vesterdorf, Πρόεδρο, C. P. Briët, P. Lindh, A. Potocki και J. D. Cooke, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας που διεξήχθη από τις 25 Ιουνίου έως τις 8 Ιουλίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- ¹ Η παρούσα υπόθεση αφορά την απόφαση 94/601/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Ιουλίου 1994, σχετικά με μια διαδικασία βάσει του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (IV/C/33.833 — Χαρτόνι) (ΕΕ 1994, L 243, σ. 1), όπως διορθώθηκε πριν από τη

δημοσίευσή της με απόφαση της Επιτροπής της 26ης Ιουλίου 1994 [C(94) 2135 τελικό] (στο εξής: απόφαση). Με την απόφαση, επιβλήθηκαν πρόστιμα σε 19 κατασκευαστές προμηθευτές χαρτονιού εγκατεστημένους εντός της Κοινότητας, λόγω παραβάσεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

- 2 Το προϊόν που αποτελεί αντικείμενο της αποφάσεως είναι το χαρτόνι. Στην απόφαση μνημονεύονται τρεις τύποι χαρτονιού, που περιγράφονται ως ανήκοντες στις ποιότητες GC, GD και SBS.
- 3 Το χαρτόνι ποιότητας GD (στο εξής: χαρτόνι GD) είναι μονωτική ινόπλακα λευκής επιστρώσεως (ανακυκλωμένο χαρτί), που χρησιμοποιείται συνήθως για τη συσκευασία μη εδωδίων προϊόντων.
- 4 Το χαρτόνι ποιότητας GC (στο εξής: χαρτόνι GC) περιβάλλεται από λευκή επίστρωση και χρησιμοποιείται συνήθως για τη συσκευασία τροφίμων. Το χαρτόνι GC έχει ανώτερη ποιότητα από το χαρτόνι GD. Κατά το καλυπτόμενο από την απόφαση χρονικό διάστημα, η διαφορά τιμής μεταξύ των δύο αυτών προϊόντων ήταν συνήθως της τάξεως του 30 %. Σε μικρότερη έκταση, το χαρτόνι GC υψηλής ποιότητας χρησιμοποιείται επίσης για γραφικές εφαρμογές.
- 5 Με τα αρχικά SBS χαρακτηρίζεται το εντελώς λευκό χαρτόνι (στο εξής: χαρτόνι SBS). Η τιμή του προϊόντος αυτού υπερβαίνει κατά 20 % περίπου την του χαρτονιού GC. Χρησιμοποιείται για τη συσκευασία τροφίμων, καλλυντικών, φαρμακευτικών προϊόντων και σιγαρέτων, κυρίως όμως για γραφικές εφαρμογές.
- 6 Με επιστολή της 22ας Νοεμβρίου 1990, η British Printing Industries Federation, οργάνωση που αντιπροσωπεύει τις περισσότερες βιομηχανίες εκτυπώσεως χαρτονιού στο Ηνωμένο Βασίλειο (στο εξής: BPIF), κατέθεσε στην Επιτροπή ανε-

πίσημη καταγγελία. Υποστήριξε ότι οι παραγωγοί χαρτονιού που εφοδιάζουν την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου είχαν προβεί σε μια σειρά ταυτοχρόνων και ενιαίων αυξήσεων των τιμών και ζητούσε από την Επιτροπή να διενεργήσει ελέγχους για να διαπιστωθεί κατά πόσον είχε διαπραχθεί παράβαση των κοινοτικών κανόνων περί ανταγωνισμού. Για να προσδώσει δημοσιότητα στην πρωτοβουλία της, η BPIF εξέδωσε ανακοινωθέν Τύπου. Στοιχεία αυτού του ανακοινωθέντος περιελάβε ο ειδικευμένος εμπορικός Τύπος κατά τον μήνα Δεκέμβριο του 1990.

- 7 Στις 12 Δεκεμβρίου 1990, η Fédération française de cartonnage υπέβαλε επίσης ανεπίσημη καταγγελία στην Επιτροπή, παρόμοια με εκείνη της BPIF, στην οποία διατύπωνε κατηγορίες σχετικά με τη γαλλική αγορά χαρτονιού.
- 8 Στις 23 και 24 Απριλίου 1991, υπάλληλοι της Επιτροπής διενήργησαν, βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25, στο εξής: κανονισμός 17), ταυτοχρόνους ελέγχους χωρίς προειδοποίηση στα κτίρια και τις εγκαταστάσεις ορισμένων επιχειρήσεων και εμπορικών συνδέσμων του κλάδου του χαρτονιού.
- 9 Μετά τους ελέγχους αυτούς, η Επιτροπή απηύθυνε αίτηση παροχής πληροφοριών και εγγράφων βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού 17 σε όλους τους αποδέκτες της αποφάσεως.
- 10 Τα στοιχεία τα οποία συνέλεξε στο πλαίσιο αυτών των ελέγχων και αιτήσεων παροχής πληροφοριών και εγγράφων οδήγησαν την Επιτροπή στο συμπέρασμα ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις είχαν, από τα μέσα του 1986 μέχρι τον Απρίλιο του 1991 τουλάχιστον (στις πλείστες των περιπτώσεων), μετάσχει σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

- 11 Αποφάσισε, κατά συνέπεια, να κινήσει την κατ' εφαρμογήν της διατάξεως αυτής προβλεπόμενη διαδικασία. Με επιστολή της 21ης Δεκεμβρίου 1992, απηύθυνε ανακοίνωση των αιτιάσεων σε κάθε μια από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις. Όλες οι αποδέκτριες επιχειρήσεις απάντησαν γραπτώς. Εννέα εξ αυτών ζήτησαν να εκθέσουν προφορικώς τις παρατηρήσεις τους. Η ακρόασή τους διενεργήθηκε από τις 7 έως τις 9 Ιουνίου 1993.
- 12 Κατά το πέρασ της διαδικασίας, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση, η οποία περιέχει τις ακόλουθες διατάξεις:

«Άρθρο 1

Οι επιχειρήσεις Buchmann GmbH, Cascades SA, Enso-Gutzeit Oy, Europa Carton AG, Finnboard — the Finnish Board Mills Association, Fiskeby Board AB, Gruber & Weber GmbH & Co KG, Kartonfabriek De Eendracht NV (με εμπορική επωνυμία BPB de Eendracht NV) Koninklijke KNP BT NV (πρώην Koninklijke Nederlandse Papierfabrieken NV), Laakmann Karton GmbH & Co. KG, Mo Och Domsjö AB (MoDo), Mayr-Melnhof Gesellschaft mbH, Papeteries de Lancey SA, Rena Kartonfabrik AS, Sarrió SpA, SCA Holding Ltd [πρώην Reed Paper & Board (UK) Ltd], Stora Kopparberge Bergslags AB, Enso Española SA (πρώην Tampella Española SA) και Moritz J. Weig GmbH & Co. KG παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης με τη συμμετοχή τους:

- στην περίπτωση της Buchmann και της Rena από τον Μάρτιο του 1988 περίπου μέχρι τα τέλη του 1990 τουλάχιστον,
- στην περίπτωση της Enso Española, τουλάχιστον από τον Μάρτιο του 1988 μέχρι το τέλος Απριλίου 1991 τουλάχιστον,
- στην περίπτωση της Gruber & Weber από το 1988 τουλάχιστον μέχρι τα τέλη του 1990,

— στις υπόλοιπες περιπτώσεις, από τα μέσα του 1986 μέχρι τον Απρίλιο του 1991 τουλάχιστον,

σε μία συμφωνία και μια εναρμονισμένη πρακτική με τις οποίες, από τα μέσα του 1986, οι προμηθευτές χαρτονιού στην Κοινότητα:

- πραγματοποίησαν σε τακτά χρονικά διαστήματα σειρά μυστικών και θεσμοθετημένων συναντήσεων για να συζητήσουν και να υιοθετήσουν ένα κοινό βιομηχανικό σχέδιο περιορισμού του ανταγωνισμού,
- συμφώνησαν τακτικές αυξήσεις των τιμών για κάθε ποιότητα του προϊόντος σε κάθε εθνικό νόμισμα,
- προσχέδιασαν και εφήρμοσαν ταυτόχρονες και ενιαίες αυξήσεις των τιμών σε ολόκληρη την Κοινότητα,
- συμφώνησαν άτυπα να διατηρηθούν σταθερά τα μερίδια των σημαντικότερων παραγωγών στην αγορά με κατά καιρούς τροποποιήσεις,
- έλαβαν, όλο και συχνότερα από τις αρχές του 1990, εναρμονισμένα μέτρα ελέγχου της προσφοράς του προϊόντος στην κοινοτική αγορά, για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή των εν λόγω εναρμονισμένων αυξήσεων των τιμών,
- αντήλλαξαν εμπορικές πληροφορίες (για τις παραδόσεις, τις τιμές, την παύση της λειτουργίας των εργοστασίων, τις ανεκτέλεστες παραγγελίες και τα ποσοστά χρησιμοποίησης των μηχανημάτων) για τη στήριξη των παραπάνω μέτρων.

(...)

Άρθρο 3

Με την παρούσα απόφαση επιβάλλονται, για τις παραβάσεις του άρθρου 1 που διαπιστώθηκαν, τα ακόλουθα πρόστιμα στις παρακάτω επιχειρήσεις:

(...)

iv) Europa Carton AG, πρόστιμο 2 000 000 ECU·

(...)».

- 13 Κατά την απόφαση, η παράβαση εξελίχθηκε στο πλαίσιο ενός φορέα γνωστού ως Product Group Paperboard (στο εξής: PG Paperboard), ο οποίος απετελείτο από διάφορες ομάδες ή επιτροπές.
- 14 Εντός του φορέα αυτού συστάθηκε, περί τα μέσα του 1986, μια Presidents Working Group (ομάδα εργασίας προέδρων, στο εξής: PWG), αποτελούμενη από υψηλά ισταμένους εκπροσώπους των (οκτώ περίπου) μεγαλύτερων παραγωγών χαρτονιού της Κοινότητας.
- 15 Η PWG είχε ως βασική δραστηριότητα να συζητεί και να διαβουλεύεται για την αγορά, τα μερίδια αγοράς, τις τιμές και την παραγωγική ικανότητα. Ειδικότερα, ελάμβανε βασικές αποφάσεις τόσο για το χρονοδιάγραμμα όσο και για το επίπεδο των αυξήσεων των τιμών που θα πραγματοποιούσαν οι παραγωγοί.

- 16 Η PWG υπέβαλλε εκθέσεις στην President Conference (συμβούλιο προέδρων, στο εξής: PC), στην οποία μετείχαν (κατά το μάλλον ή ήττον τακτικά) όλοι σχεδόν οι διευθύνοντες σύμβουλοι των οικείων επιχειρήσεων. Η PC συνερχόταν κατά την υπό κρίση περίοδο δύο φορές ετησίως.
- 17 Περί τα τέλη του 1987, συστάθηκε η Joint Marketing Committee (κοινή επιτροπή μάρκετινγκ, στο εξής: JMC). Βασικό της έργο ήταν αφενός μεν να προσδιορίζει εάν και, εφόσον ναι, με ποιον τρόπο θα μπορούσαν να τεθούν σε ισχύ οι αυξήσεις των τιμών, αφετέρου δε να εξεργάζεται τις λεπτομέρειες των πρωτοβουλιών για τις τιμές που απεφάσιζε η PWG για καθεμία χώρα μεμονωμένα και για τους κυριότερους πελάτες με στόχο τη δημιουργία ενός συστήματος ισοδυνάμων τιμών στην Ευρώπη.
- 18 Τέλος, η «οικονομική επιτροπή» (στο εξής: OE) συζητούσε θέματα όπως οι διακυμάνσεις των τιμών στις εθνικές αγορές και οι ανεκτέλεστες παραγγελίες και γνωστοποιούσε τα πορίσματά της στην JMC ή, πριν από τα τέλη του 1987, στην προκάτοχο της JMC, Marketing Committee. Η OE απετελείτο από διευθυντές μάρκετινγκ ή/και πωλήσεων των περισσότερων από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και συνερχόταν περισσότερες από μία φορές ετησίως.
- 19 Όπως προκύπτει ακόμη από την απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι οι δραστηριότητες της PG Paperboard υπεβλήθησαν από την ανταλλαγή πληροφοριών που γινόταν μέσω της εταιρείας καταπιστευτικής διαχείρισης Fides με έδρα τη Ζυρίχη (Ελβετία). Κατά την απόφαση, τα περισσότερα μέλη της PG Paperboard υπέβαλλαν στη Fides περιοδικές εκθέσεις σχετικά με τις παραγγελίες, την παραγωγή, τις πωλήσεις και τη χρησιμοποίηση της παραγωγικής ικανότητας. Οι εκθέσεις αυτές συγκεντρώνονταν στο πλαίσιο του συστήματος Fides, τα δε συγκεντρωμένα κατ' αυτόν τον τρόπο στοιχεία διαβιβάζονταν στη συνέχεια στους μετέχοντες.
- 20 Η προσφεύγουσα Europa Carton AG (στο εξής: Europa Carton) όχι μόνο παράγει χαρτόνι, αλλά και είναι ο μεγαλύτερος μεταποιητής (κατασκευαστής πτυσσομένων χαρτοκιβωτίων) της Γερμανίας. Σύμφωνα με την απόφαση, παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε συμφωνία

και εναρμονισμένη πρακτική από τα μέσα του 1986 μέχρι τον Απρίλιο του 1991 τουλάχιστον. Μετέσχε σε ορισμένες συνεδριάσεις της PC και της JMC.

Διαδικασία

- 21 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 5 Οκτωβρίου 1994, η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 22 Κατά της απόφασης προσέφυγαν επίσης δεκαέξι από τις λοιπές δεκαοκτώ επιχειρήσεις που θεωρήθηκαν υπαίτιες της παραβάσεως (υποθέσεις T-295/94, T-301/94, T-308/94, T-309/94, T-310/94, T-311/94, T-317/94, T-319/94, T-327/94, T-334/94, T-337/94, T-338/94, T-347/94, T-348/94, T-352/94 και T-354/94).
- 23 Με επιστολή που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 10 Ιουνίου 1996, η προσφεύγουσα στην υπόθεση T-301/94, Laakmann Karton GmbH, παραιτήθηκε της προσφυγής της, η δε υπόθεση διαγράφηκε από το πρωτόκολλο του Πρωτοδικείου με διάταξη της 18ης Ιουλίου 1996, T-301/94, Laakmann Karton κατά Επιτροπής (που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή).
- 24 Κατά της απόφασης προσέφυγαν επίσης τέσσερις φινλανδικές επιχειρήσεις, μέλη του επαγγελματικού ομίλου Finnboard και ευθυνόμενες αλληλεγγύως, υπ' αυτή τους την ιδιότητα, για την πληρωμή του επιβληθέντος σ' αυτόν προστίμου (συνεκδικαζόμενες υποθέσεις T-339/94, T-340/94, T-341/94 και T-342/94).
- 25 Τέλος, προσφυγή άσκησε ο σύνδεσμος CEPI-Cartonboard, μη αποδέκτης της απόφασης. Παραιτήθηκε όμως της προσφυγής του με επιστολή που κατέθεσε

στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 8 Ιανουαρίου 1997, η δε υπόθεση διαγράφηκε από το πρωτόκολλο του Πρωτοδικείου με διάταξη της 6ης Μαρτίου 1997, Τ-312/94, CERI-Cartonboard κατά Επιτροπής (που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή).

- 26 Με επιστολή της 5ης Φεβρουαρίου 1997, το Πρωτοδικείο κάλεσε τους διαδίκους να μετάσχουν σε ανεπίσημη συνάντηση, ιδίως για ν' αναπτύξουν τις παρατηρήσεις τους επί του ενδεχομένου της συνεκδικάσεως των υποθέσεων Τ-295/94, Τ-304/94, Τ-308/94, Τ-309/94, Τ-310/94, Τ-311/94, Τ-317/94, Τ-319/94, Τ-327/94, Τ-334/94, Τ-337/94, Τ-338/94, Τ-347/94, Τ-348/94, Τ-352/94 και Τ-354/94, προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας. Κατά την εν λόγω συνάντηση, που πραγματοποιήθηκε στις 29 Απριλίου 1997, οι διάδικοι αποδέχθηκαν τη συνεκδίκαση αυτή.
- 27 Με διάταξη της 4ης Ιουνίου 1997, ο πρόεδρος του τρίτου πενταμελούς τμήματος του Πρωτοδικείου αποφάσισε να συνεκδικάσει λόγω συναφείας τις προαναφερθείσες υποθέσεις προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 50 του Κανονισμού Διαδικασίας, δέχθηκε δε αίτηση εμπιστευτικού χειρισμού την οποία υπέβαλε η προσφεύγουσα της υποθέσεως Τ-334/94.
- 28 Με διάταξη της 20ής Ιουνίου 1997, δέχθηκε αίτηση εμπιστευτικού χειρισμού την οποία υπέβαλε η προσφεύγουσα της υποθέσεως Τ-337/94 σχετικά με έγγραφο το οποίο προσκόμισε εις απάντηση γραπτής ερωτήσεως του Πρωτοδικείου.
- 29 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τρίτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να λάβει μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας, ζητώντας από τους διαδίκους να απαντήσουν σε ορισμένες γραπτές ερωτήσεις και να προσκομίσουν ορισμένα έγγραφα. Οι διάδικοι ανταποκρίθηκαν στα αιτήματα αυτά.
- 30 Οι διάδικοι των απαριθμωμένων στη σκέψη 26 υποθέσεων αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη δημόσια συνεδρίαση που διεξήχθη από τις 25 Ιουνίου έως τις 8 Ιουλίου 1997.

Αιτήματα των διαδίκων

31 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να ακυρώσει το άρθρο 1, όγδοη και ένατη περίπτωση, της αποφάσεως έναντι της προσφεύγουσας·
- να μειώσει το ποσό του επιβληθέντος στην προσφεύγουσα με το άρθρο 3 της αποφάσεως προστίμου·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

32 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή·
- να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του αιτήματος μερικής ακυρώσεως του άρθρου 1 της αποφάσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

33 Η προσφεύγουσα επικαλείται τον λόγο ακυρώσεως ότι οι αιτιάσεις περί συμπαιγνίας ως προς τα μερίδια αγοράς και το παραγωγικό δυναμικό είναι αβάσιμες.

- 34 Διευκρινίζει ότι είναι ένας από τους μικρότερους στην Κοινότητα παραγωγούς χαρτονιού για πτυσσόμενα κιβώτια, ότι διαθέτει ένα μόνο μηχάνημα και ότι είναι ο μεγαλύτερος μεταποιητής (κατασκευαστής πτυσσομένων χαρτοκιβωτίων) της Γερμανίας. Ως εκ τούτου, κατείχε ισχυρό μερίδιο της αγοράς, κυρίως στη Γερμανία, και ήταν ο βασικός πελάτης της δικής της χαρτονοποίας. Το τελευταίο αυτό στοιχείο την οδήγησε να διαδραματίσει καθαρά παθητικό ρόλο στις δομές της PG Paperboard, πράγμα που δεν αναιρεί το γεγονός ότι μετέσχε σε επτά συνεδριάσεις της JMC (επί συνόλου 32).
- 35 Δεν μετέσχε σε συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές επιδιώκουσες να διατηρηθούν σταθερά τα μερίδια των σημαντικότερων παραγωγών στην αγορά, ούτε σε εναρμονισμένα μέτρα ελέγχου του εφοδιασμού της κοινοτικής αγοράς.
- 36 Όσον αφορά την αιτίαση περί συμπαιγνίας ως προς τα μερίδια αγοράς, ισχυρίζεται ότι ουδέποτε υπήρξε μέλος της PWG και ότι ουδέποτε ανήκε στους μεγάλους ομίλους παραγωγών. Κατά την απόφαση όμως (αιτιολογικές σκέψεις 36, 37, 52, 56 και 130), οι ρυθμίσεις ως προς τα μερίδια αγοράς ήσαν αποτέλεσμα συμφωνίας μεταξύ όσων μετείχαν στην PWG, ήτοι μεταξύ των μεγάλων ομίλων κατασκευαστών. Η Επιτροπή παραδέχτηκε μάλιστα ότι οι συμφωνίες περί κατανομής των αγορών, και ιδίως η παγίωση των μεριδίων αγοράς, αφορούσαν κυρίως, από την ίδια τους τη φύση, τους μεγάλους παραγωγούς. Περαιτέρω, αναγνωρίζει ρητά ότι δεν μετείχαν οι μικροί παραγωγοί (αιτιολογική σκέψη 57), οι οποίοι ενημερώνονταν απλώς για την ανάγκη προσαρμογής της συμπεριφοράς τους στην πολιτική της τιμής πριν από την ποσότητα των μεγάλων παραγωγών (αιτιολογική σκέψη 58).
- 37 Όσον αφορά την αιτίαση της συμπαιγνίας ως προς τις ποσότητες, η προσφεύγουσα, παραπέμποντας στην απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 69, 70, 71, 130 και 131), υποστηρίζει ότι μόνον οι επιχειρήσεις μέλη της PWG μετείχαν στην εναρμονισμένη πρακτική της συντονισμένης οργανώσεως χρόνων διακοπής της παραγωγής.

- 38 Αμφισβητεί ότι ε γνώριζε την ύπαρξη ολικού σχεδίου καταστροφθέντος με τη συνεργασία της, στο πλαίσιο του οποίου η συμπαιγνία ως προς τις τιμές συνδεόταν άρρηκτα με τον έλεγχο του όγκου παραγωγής (βλ. αιτιολογική σκέψη 116).
- 39 Αποκρούει επίσης τον ισχυρισμό της Επιτροπής (αιτιολογική σκέψη 116) ότι δεν υπήρχε καμμία ένδειξη ότι οι επιχειρήσεις μπορούσαν να επιλέγουν τις πτυχές της συμπράξεως στις οποίες επιθυμούσαν να συμμετάσχουν και να αποκλείουν άλλες.
- 40 Η Επιτροπή απαντά ότι η παράβαση δεν μπορεί να κατατηθεί σε σειρά ανεξαρτήτων μεταξύ τους παραβάσεων. Η προσφεύγουσα μετείχε σε ενιαία παράβαση, εγκείμενη κατά βάση στην επί σειρά ετών συνεργασία παραγωγών σε συνδυασμένες αθέμιτες ενέργειες βάσει κοινού σχεδίου (αιτιολογικές σκέψεις 116 επ. της αποφάσεως). Συνεπώς, καθεμιά από τις αποδέκτριες της αποφάσεως επιχειρήσεις διέπραξε την παράβαση στο σύνολό της, έστω και αν δεν μετέσχε ή δεν αποδείχτηκε ότι μετέσχε σε όλες τις εκδηλώσεις της συμπράξεως.
- 41 Η Επιτροπή φρονεί ότι η συμπαιγνία ως προς τις τιμές και ο έλεγχος του όγκου παραγωγής αποτελούσαν πλευρές αναπόσπαστα συνδεδεμένες προς το ίδιο ολικό σχέδιο. Δεν υποστηρίζει πάντως ότι μια συμπαιγνία ως προς τις τιμές μπορεί να αναπτυχθεί μόνο σε συνδυασμό με συμφωνίες επί των μεριδίων αγοράς και του παραγωγικού δυναμικού. Συναφώς, μια σύμπραξη ως προς τις τιμές αποβαίνει κατ' αρχήν αναποτελεσματική, από οικονομική άποψη, όταν συνοδεύεται από αύξηση της προσφοράς. Εξ αυτού η Επιτροπή συνάγει ότι είναι ανακριβής η διάκριση μεταξύ συμφωνιών ως προς τις τιμές και συμφωνιών ως προς τον όγκο παραγωγής, που είναι αδιαμφισβήτητα παρούσες εδώ. Το γεγονός ότι οι συμφωνίες ως προς τα μερίδια αγοράς και ως προς τους ελέγχους του όγκου παραγωγής αφορούσαν κυρίως τους μεγάλους παραγωγούς ουδόλως μεταβάλλει την κρίση της, διότι, χάρη στους ελιγμούς τους, όλοι όσοι μετείχαν στη σύμπραξη βεβαιώθηκαν ότι δεν θα επερχόταν καμμία σημαντική αύξηση της προσφοράς. Με άλλα λόγια, όλες οι επιχειρήσεις είχαν επίγνωση — λόγω της αλληλοεξαρτήσεως που υπάρχει μεταξύ τιμών και όγκου παραγωγής — του ότι η επιτυχία της συμπράξεως εξηρτάτο και από τον έλεγχο του όγκου.

- 42 Κατά συνέπεια, το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι δεν διαδραμάτισε ενεργό ρόλο στη σύμπραξη είναι αστήρικτο. Συγκεκριμένα, μετέχοντας τακτικά και επανειλημμένα (επτά συμμετοχές είναι αποδεδειγμένες) στις συνεδριάσεις της JMC, της οποίας το έργο περιγράφεται στην απόφαση (αιτιολογική σκέψη 44) και δεν αμφισβητήθηκε, η προσφεύγουσα έλαβε μέρος στην κατάστρωση στρατηγικής που σκοπό είχε την επιβολή κοινής και ενιαίας αυξήσεως των τιμών σε ολόκληρο τον κλάδο. Συνεπώς, οι συζητήσεις εντός της JMC εισήρχοντο αναπόφευκτα σε ζητήματα ελέγχου του όγκου παραγωγής και κατανομής των αγορών. Επομένως, η συμμετοχή και μόνον της προσφεύγουσας στις συνεδριάσεις αυτές δικαιολογεί τη διατυπωθείσα κατ' αυτής αιτίαση και σημαίνει ότι συναινούσε στις αποφάσεις που ελαμβάνοντο κατά τη διάρκειά τους, εφόσον δεν προσκομίστηκε καμμία ένδειξη προς στήριξη του εναντίου (απόφαση του Πρωτοδικείου της 24ης Οκτωβρίου 1991, T-1/89, Rhône-Poulenc κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-867, σκέψεις 56 και 66 επ.).
- 43 Με τη συμμετοχή της στις συνεδριάσεις της JMC και στις διάφορες πρωτοβουλίες για τις τιμές, η προσφεύγουσα έδειξε σαφώς ότι ενστερνιζόταν τους σκοπούς της συμπράξεως. Και αν ακόμη υποτεθεί ότι ετήρησε παθητική στάση, με αυτήν διευκόλυνε, ούτως ή άλλως, τη τέλεση της παραβάσεως (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 1ης Φεβρουαρίου 1978, 19/77, Miller κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1978, σ. 47, σκέψη 18, και της 12ης Ιουλίου 1979, 32/78 και 36/78 έως 82/78, BMW Belgium κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1979/II, σ. 177, σκέψεις 49 επ.).
- 44 Την κατάσταση αυτή δεν μεταβάλλει το ότι ίσως η προσφεύγουσα δεν μετείχε σε όλα τα μέτρα ελέγχου του όγκου παραγωγής, διότι τα μέτρα αυτά, που αφορούσαν κατά βάση τους μεγάλους κατασκευαστές, ωφελούσαν όλους όσους μετείχαν στη σύμπραξη, δεδομένου ότι δεν μπορούσαν να διαχωριστούν από τις πλευρές της συμπράξεως που αφορούσαν τον καθορισμό των τιμών και ότι η συμμετοχή όλων των κατασκευαστών στις πρωτοβουλίες για τις τιμές εξασφάλιζε την επιτυχία της (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 24ης Οκτωβρίου 1991, T-2/89, Petrofina κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1087, σκέψη 267, και της 17ης Δεκεμβρίου 1991, T-7/89, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1711, σκέψη 272).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 45 Κατά το άρθρο 1 της αποφάσεως, οι αποδέκτριες της αποφάσεως επιχειρήσεις παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας, στην περίπτωση της προσφεύγουσας από τα μέσα του 1986 μέχρι τον Απρίλιο του 1991 τουλάχιστον, σε συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική με τις οποίες, από τα μέσα του 1986, οι προμηθευτές χαρτονιού στην Κοινότητα, μεταξύ άλλων, «συμφώνησαν τακτικές αυξήσεις των τιμών για κάθε ποιότητα του προϊόντος σε κάθε εθνικό νόμισμα», «προσχεδίασαν και εφήρμοσαν ταυτόχρονες και ενιαίες αυξήσεις των τιμών σε ολόκληρη την Κοινότητα», «συμφώνησαν άτυπα να διατηρηθούν σταθερά τα μερίδια των σημαντικότερων παραγωγών στην αγορά με κατά καιρούς τροποποιήσεις» και «έλαβαν, όλο και συχνότερα από τις αρχές του 1991, εναρμονισμένα μέτρα ελέγχου της προσφοράς του προϊόντος στην κοινοτική αγορά, για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή των εν λόγω εναρμονισμένων αυξήσεων των τιμών».
- 46 Κατά την απόφαση, επομένως, κάθε μια από τις επιχειρήσεις που κατονομάζονται στο άρθρο 1 αυτής παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε μία μόνη παράβαση συνιστάμενη σε συμπαιγνία αφορώσα τρία διαφορετικά μεν αλλ' επιδιώκοντα κοινό σκοπό θέματα. Οι τρεις αυτές μορφές συμπαιγνίας πρέπει να θεωρηθούν ως συστατικά στοιχεία της όλης συμπεράξεως.
- 47 Η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ούτε τη συμμετοχή της σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές, ούτε τη διάρκεια της διαπιστωθείσας εις βάρος της παραβάσεως. Επί πλέον, παραδέχεται ότι μετέσχε σε επτά συνεδριάσεις της JMC κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 13ης Ιανουαρίου 1988 και Απριλίου του 1991. Αναγνωρίζει επίσης ότι μετέσχε σε ορισμένες συνεδριάσεις της PC.
- 48 Υπό το φως αυτών των στοιχείων, πρέπει να εξακριβωθεί αν η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στα δυο άλλα συστατικά στοιχεία της όλης συμπεράξεως, ήτοι σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής της λειτουργίας και σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς.

Επί της συμμετοχής της προσφεύγουσας σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής

- 49 Κατά την απόφαση, οι παρούσες στις συνεδριάσεις της PWG επιχειρήσεις μετείχαν, από τα τέλη του 1987, σε συμπαιγνία ως προς τους χρόνους διακοπής των εγκαταστάσεων, οι δε χρόνοι διακοπής εφαρμόστηκαν όντως από το 1990 και μετά.
- 50 Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 37, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως, το αληθές έργο της PWG, κατά την περιγραφή της Stora, «ήταν η διεξαγωγή “συζητήσεων και συνεννοήσεων για την αγορά, τα μερίδια της αγοράς, τις τιμές, τις αυξήσεις των τιμών και την παραγωγική ικανότητα”». Αναφερόμενη, εξ άλλου, στη «συμφωνία που επιτεύχθηκε στην PWG κατά το 1987» (αιτιολογική σκέψη 52, πρώτο εδάφιο), η Επιτροπή εκθέτει ότι αποσκοπούσε ιδίως στη διατήρηση «της προσφοράς σε σταθερά επίπεδα» (αιτιολογική σκέψη 58, πρώτο εδάφιο).
- 51 Όσο για τον ρόλο τον οποίο διαδραμάτισε η PWG στη συμπαιγνία για τον έλεγχο του εφοδιασμού, την οποία χαρακτήριζε η εξέταση των διαστημάτων διακοπής λειτουργίας των μηχανών, η απόφαση αναφέρει ότι η PWG διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην εφαρμογή των διαστημάτων διακοπής λειτουργίας, όταν από το 1990, αυξήθηκε το παραγωγικό δυναμικό και υποχώρησε η ζήτηση: «(...) από τις αρχές του 1990, οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις (...) θεώρησαν αναγκαίο να συνεννοηθούν για την ανάγκη προσωρινής παύσης της παραγωγής στα πλαίσια της PWG. Οι μεγαλύτεροι παραγωγοί ανηγνώριζαν ότι δεν μπορούσαν να αυξήσουν τη ζήτηση με μείωση των τιμών και ότι η συνέχιση της χρησιμοποίησης όλης της παραγωγικής ικανότητας θα είχε απλώς ως αποτέλεσμα την πτώση των τιμών. Θεωρητικά, η περίοδος προσωρινής παύσης της παραγωγής που ήταν απαραίτητη για την εξισορρόπηση της προσφοράς και της ζήτησης μπορούσε να υπολογισθεί βάσει των εκθέσεων για την παραγωγική ικανότητα» (αιτιολογική σκέψη 70).
- 52 Η απόφαση επισημαίνει περαιτέρω: «Ωστόσο, η PWG δεν κατένεμε επίσημα το “χρόνο προσωρινής παύσης της παραγωγής” που αντιστοιχούσε σε κάθε παραγωγό. Σύμφωνα με τη Stora, αντιμετώπιζονταν πρακτικές δυσκολίες για την

κατάρτιση ενός συντονισμένου σχεδίου όσον αφορά το χρόνο προσωρινής διακοπής της παραγωγής για όλους τους παραγωγούς. Η Stora αναφέρει ότι για τους λόγους αυτούς “υπήρχε μόνον ένα χαλαρό σύστημα ενθάρρυνσης” (αιτιολογική σκέψη 71).

- 53 Δέον να τονισθεί ότι, με τη δεύτερη δήλωσή της (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, παράγραφος 24), η Stora εξηγεί: «Με την υιοθέτηση, από την PWG, της πολιτικής της τιμής πριν από την ποσότητα και την προοδευτική εφαρμογή συστήματος ισοδυνάμων τιμών από το 1988, τα μέλη της PWG αναγνώρισαν ότι η τήρηση των διαστημάτων διακοπής της λειτουργίας ήταν αναγκαία για τη διατήρηση των τιμών ενώπιον της μειωμένης αυξήσεως της ζήτησεως. Αν οι κατασκευαστές δεν τηρούσαν τα διαστήματα διακοπής της λειτουργίας, θα τους ήταν αδύνατο να διατηρήσουν τις συμφωνηθείσες τιμές ενώπιον του αυξανόμενου πλεονάσματος του παραγωγικού δυναμικού».
- 54 Στην επόμενη παράγραφο της δηλώσεώς της, προσθέτει: «Το 1988 και 1989, η βιομηχανία μπορούσε να λειτουργήσει σχεδόν με το πλήρες δυναμικό της. Τα διαστήματα διακοπής, πέρα από το φυσιολογικό κλείσιμο λόγω επισκευών και διακοπών, κατέστησαν αναγκαία από το 1990 και μετά (...). Ακολούθως, αποδείχθηκαν αναγκαίες οι διακοπές λειτουργίας, όταν τα κύματα παραγγελιών σταματούσαν, για να διατηρηθεί η πολιτική της τιμής πριν από την ποσότητα. Τα διαστήματα διακοπής τα οποία όφειλαν να τηρούν οι παραγωγοί (για να εξασφαλίζουν τη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ παραγωγής και καταναλώσεως) μπορούσαν να υπολογίζονται βάσει των εκθέσεων για τις ποσότητες. Η PWG δεν υπεδείκνυε ρητά τα διαστήματα διακοπής που έπρεπε να τηρηθούν, παρ' όλον ότι υπήρχε κάποιο χαλαρό σύστημα ενθαρρύνσεως (...).».
- 55 Η Επιτροπή θεμελιώνει τα συμπεράσματά της στο παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, εμπιστευτικό σημείωμα με ημερομηνία 28 Δεκεμβρίου 1988, το οποίο απηύθυνε ο υπεύθυνος πωλήσεων διευθυντής μάρκετινγκ του ομίλου Mayr-Melnhof στη Γερμανία (ονόματι Katzner) προς τον γενικό διευθυντή της Mayr-Melnhof στην Αυστρία (ονόματι Gröller), με αντικείμενο την κατάσταση της αγοράς.
- 56 Κατά το έγγραφο αυτό, που μνημονεύεται στις αιτιολογικές σκέψεις 53 έως 55, η αποφασισθείσα το 1987 στενότερη συνεργασία στο πλαίσιο του «κύκλου των

προέδρων» («Präsidentenkreis»), δημιούργησε «κερδισμένους» και «χαμένους». Την έκφραση «κύκλος των προέδρων» ερμήνευσε η Mayr-Melnhof ως καταλαμβάνουσα ταυτόχρονα την PWG και την PC στο γενικότερό τους πλαίσιο, χωρίς δηλαδή να αναφέρεται σε κάποιο γεγονός ή κάποια συγκεκριμένη συνάντηση (παράρτημα 75 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σημείο 2. α), ερμηνεία που δεν χρειάζεται να συζητηθεί στο παρόν πλαίσιο.

57 Οι λόγοι τους οποίους επικαλείται ο συντάκτης για να εξηγήσει γιατί η Mayr-Melnhof ήταν μεταξύ των «χαμένων» κατά τον χρόνο της συντάξεώς της αποτελούν σημαντικά αποδεικτικά στοιχεία περί της υπάρξεως συμπαιγνίας μεταξύ των μετεχόντων στις συναντήσεις της PWG όσον αφορά τα διαστήματα διακοπής.

58 Ειδικότερα, ο συντάκτης διαπιστώνει:

«4) Στο σημείο αυτό η αντίληψη των ενδιαφερομένων μερών ως προς τον επιδιωκόμενο στόχο αρχίζει να δίσταται.

(...)

γ) Όλοι οι υπεύθυνοι πωλήσεων και πράκτορές μας στην Ευρώπη ελευθερώθηκαν από τον όγκο πωλήσεων του προϋπολογισμού τους και ακολουθήθηκε μια αυστηρή πολιτική τιμών, μη επιδεχόμενη καμμία σχεδόν εξαίρεση (συχνά οι συνεργάτες μας δεν κατάλαβαν την αλλαγή στάσεώς μας απέναντι στην αγορά — στο παρελθόν, η μόνη απαίτηση αφορούσε τις ποσότητες, ενώ εφεξής σημασία είχε μόνο η πειθαρχία ως προς τις τιμές, με κίνδυνο να χρειαστεί να σταματήσουν οι μηχανές).»

59 Η Mayr-Melnhof υποστηρίζει (παράρτημα 75 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων) ότι το παρατιθέμενο ανωτέρω χωρίο αφορά την εσωτερική κατάσταση της επιχειρήσεως. Αν αναλυθεί όμως υπό το πρίσμα του γενικότερου πλαισίου

του σημειώματος, το απόσπασμα αυτό εξηγεί πώς εφαρμοζόταν, σε επίπεδο εμπορικών υπευθύνων, μια αυστηρή πολιτική χαρασσόμενη από τον «κύκλο των προέδρων». Το έγγραφο, επομένως, σημαίνει ότι οι μετέχοντες στη συμφωνία του 1987, δηλαδή τουλάχιστον οι μετέχοντες στις συναντήσεις της PWG, αναμφισβήτητα στάθμισαν ποιες θα ήσαν οι συνέπειες της χαρασσομένης πολιτικής, στην περίπτωση που αυτή θα εφαρμοζόταν αυστηρά.

- 60 Εν όψει των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη συμπαιγνίας ως προς τα διαστήματα διακοπής της παραγωγής μεταξύ όσων μετείχαν στις συναντήσεις της PWG.
- 61 Κατά την απόφαση, οι επιχειρήσεις που μετείχαν στις συναντήσεις της JMC έλαβαν μέρος και σ' αυτή τη σύμπραξη.
- 62 Επ' αυτού, η Επιτροπή αναφέρει ιδίως τα εξής:

«Παράλληλα με τη διαδικασία της Fides που έδιδε ενοποιημένα στοιχεία, αποτελούσε τρέχουσα πρακτική για κάθε μεμονωμένο παραγωγό να γνωστοποιεί τις ανεκτέλεστες παραγγελίες του στους ανταγωνιστές κατά τις συνεδριάσεις της JMC.

Οι πληροφορίες για τις παραληφθείσες παραγγελίες εκφραζόμενες σε ημέρες εργασίας ήταν χρήσιμες για δύο λόγους:

— για να αποφασισθεί κατά πόσο οι συνθήκες είναι κατάλληλες για την πραγματοποίηση συντονισμένης αύξησης των τιμών,

— για να καθορισθεί ο απαιτούμενος χρόνος προσωρινής παύσης της παραγωγής που είναι αναγκαίος για τη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης (...)» (αιτιολογική σκέψη 69, τρίτο και τέταρτο εδάφιο, της αποφάσεως).

63 Επισημαίνει επίσης ότι:

«Οι ανεπίσημες σημειώσεις που τηρήθηκαν σε δύο συνεδριάσεις της JMC, η πρώτη από τις οποίες πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 1990 (βλέπε αιτιολογική σκέψη 84) και η δεύτερη το Σεπτέμβριο του 1990 (βλέπε αιτιολογική σκέψη 87), καθώς και άλλα έγγραφα (αιτιολογικές σκέψεις 94 και 95), επιβεβαιώνουν ότι στην PG Paperboard οι μεγαλύτεροι παραγωγοί ενημέρωναν λεπτομερώς και συνεχώς τους μικρότερους παραγωγούς σχετικά με τα σχέδιά τους για περαιτέρω προσωρινή παύση της παραγωγής για να αποφευχθεί η μείωση των τιμών» (αιτιολογική σκέψη 71, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως).

64 Οι έγγραφες αποδείξεις που αναφέρονται στις συναντήσεις της JMC (παραρτήματα 109, 117 και 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων) επιβεβαιώνουν ότι, στο πλαίσιο της προετοιμασίας των εναρμονισμένων ανατιμήσεων, γίνονταν συζητήσεις για τα διαστήματα διακοπής. Ειδικότερα, το παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σημείωμα της Repa αφορών τη συνεδρίαση της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1990, μνημονεύει τα ποσά των ανατιμήσεων σε διάφορες χώρες, τις ημερομηνίες των μελλοντικών αναγγελιών αυτών των ανατιμήσεων, καθώς και κατάσταση των ενεκτελέστων παραγγελιών εκφρασμένη σε ημέρες εργασίας για διάφορους κατασκευαστές. Ο συντάκτης του εγγράφου σημειώνει ότι ορισμένοι κατασκευαστές προέβλεπαν διαστήματα διακοπής, πράγμα που εκφράζει, π.χ., ως εξής:

«Kopparfors 5 - 15 days
5 /9 will stop for five days».

- 65 Περαιτέρω, παρ' όλων ότι τα παραρτήματα 109 και 117 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων δεν περιέχουν ενδείξεις αναφερόμενες ευθέως στα προβλεπόμενα διαστήματα διακοπής, αποκαλύπτουν ότι η κατάσταση των εισερχομένων παραγγελιών συζητήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1989 και της 16ης Οκτωβρίου 1989.
- 66 Τα έγγραφα αυτά, συνεκτιμώμενα με τις δηλώσεις της Stora, αποδεικνύουν επαρκώς το ότι οι εκπροσωπούμενοι στις συναντήσεις της JMC κατασκευαστές μετείχαν στη συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής. Συγκεκριμένα, καθ' όσον η διαβούλευση επί των αναγγελλομένων τιμών αποσκοπούσε στην άνοδο των τιμών συναλλαγών (βλ. σκέψεις 48 έως 61 ανωτέρω), οι επιχειρήσεις που μετείχαν στη συμπαιγνία ως προς τις τιμές είχαν κατ' ανάγκην επίγνωση του ότι η εξέταση της καταστάσεως των ανεκτελέστων παραγγελιών και οι εισερχόμενες παραγγελίες, καθώς και οι συζητήσεις για τα ενδεχόμενα διαστήματα διακοπής, δεν είχαν ως μόνο σκοπό να προσδιορίσουν αν οι συνθήκες της αγοράς ήταν ευνοϊκές για μια εναρμονισμένη ανατίμηση, αλλά και να προσδιορίσουν αν τα διαστήματα διακοπής ήταν αναγκαία για ν' αποφευχθεί η υπονόμευση των συμφωνουμένων τιμών από πλεονάζουσα προσφορά. Όπως προκύπτει, ειδικότερα, από το παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, οι μετέχοντες στη συνάντηση της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1990 συμφώνησαν να αναγγελθεί μια προσεχής ανατίμηση, καίτοι διάφοροι κατασκευαστές δήλωσαν ότι διετίθεντο να σταματήσουν την παραγωγή τους. Οι συνθήκες της αγοράς ήταν, επομένως, τέτοιες, που η πραγματική εφαρμογή μιας μελλοντικής ανατιμήσεως θα απαιτούσε, κατά πάσα πιθανότητα, να εφαρμοστούν (πρόσθετα) διαστήματα διακοπής, συνέπεια δηλαδή την οποία οι κατασκευαστές απεδέχθησαν, σιωπηρώς τουλάχιστον.
- 67 Σ' αυτή τη βάση, και χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστούν τα λοιπά αποδεικτικά στοιχεία τα οποία επικαλέστηκε με την απόφασή της η Επιτροπή (παραρτήματα 102, 113, 130 και 131 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι οι επιχειρήσεις που μετείχαν στις συναντήσεις της JMC και στη συμπαιγνία ως προς τις τιμές έλαβαν μέρος σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής.
- 68 Πρέπει, επομένως, να θεωρηθεί ότι η προσφεύγουσα μετείχε σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής.

Επί της συμμετοχής της προσφεύγουσας σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς

69 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί τη συμμετοχή της σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς, χωρίς όμως να αμφισβητεί το λεγόμενο στην απόφαση ότι οι παραγωγοί που μετείχαν στις συνεδριάσεις της PWG συνήψαν συμφωνία που προέβλεπε «το “πάγωμα” στα τότε επίπεδα των μεριδίων των κυριότερων παραγωγών στην αγορά της Δυτικής Ευρώπης, χωρίς προσπάθειες για την προσέλκυση νέων πελατών ή την επέκταση των υφιστάμενων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με επιθετική πολιτική τιμολόγησης» (αιτιολογική σκέψη 52, πρώτο εδάφιο).

70 Υπ' αυτές τις συνθήκες, τονίζεται ότι, όσον αφορά τις επιχειρήσεις που δεν μετείχαν στις συναντήσεις της PWG, η Επιτροπή εκθέτει τα εξής:

«Μολονότι οι μικροί παραγωγοί χαρτονιού που συμμετείχαν στις συνεδριάσεις της JMC δεν είχαν γνώση των λεπτομερών συζητήσεων για τα μερίδια της αγοράς στην PWG, ήταν απολύτως ενήμεροι, στα πλαίσια της πολιτικής “η τιμή πριν από την ποσότητα” την οποία είχαν αποδεχθεί όλοι, για τη γενική άτυπη συμφωνία μεταξύ των σημαντικότερων παραγωγών όσον αφορά τη διατήρηση “της προσφοράς σε σταθερά επίπεδα” και δεν αμφέβαλλαν για την ανάγκη προσαρμογής της δικής τους συμπεριφοράς στην εν λόγω άτυπη συμφωνία» (αιτιολογική σκέψη 58, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως).

71 Καίτοι αυτό δεν προκύπτει ρητά από την απόφαση, η Επιτροπή επιβεβαιώνει, ως προς το σημείο αυτό, τις δηλώσεις της Stora, που έχουν ως εξής:

«Άλλοι κατασκευαστές που δεν μετείχαν στην PWG κατά κανόνα δεν ενημερώνονταν για τις λεπτομέρειες των συζητήσεων σχετικά με τα μερίδια αγοράς. Στο πλαίσιο όμως της πολιτικής της τιμής πριν από την ποσότητα, στην οποία

μετείχαν, όφειλαν να γνωρίζουν τη σύμπραξη των κυριότερων κατασκευαστών, που απέβλεπε στην αποτροπή της μείωσης των τιμών διά της διατηρήσεως σταθερής της προσφοράς.

Όσον αφορά την προσφορά [χαρτονιού] GC, το μερίδιο των κατασκευαστών που δεν μετείχαν στην PWG ήταν, ούτως ή άλλως, τόσο ασήμαντο, ώστε η συμμετοχή τους ή μη στις συμπράξεις ως προς τα μερίδια αγοράς δεν είχε καμμία πρακτική επίπτωση προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση» (παράρτημα 43 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σημείο 1.2).

72 Η Επιτροπή στηρίζεται, επομένως, κυρίως, όπως και η Stora, στην υπόθεση ότι, έστω και χωρίς έγγραφες αποδείξεις, οι επιχειρήσεις που, ναι μεν δεν μετείχαν στις συναντήσεις της PWG, αποδεδειγμένα όμως προσχωρούσαν στα λοιπά συστατικά στοιχεία της παραβάσεως που περιγράφονται στο άρθρο 1 της αποφάσεως, πρέπει να είχαν επίγνωση της συμπράξεως ως προς τα μερίδια αγοράς.

73 Ο συλλογισμός αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Πρώτον, η Επιτροπή δεν επικαλείται κανένα αποδεικτικό στοιχείο για το ότι οι επιχειρήσεις που δεν μετείχαν στις συναντήσεις της PWG προσχωρούσαν σε μια γενική συμφωνία που προέβλεπε, μεταξύ άλλων, την παγίωση των μεριδίων των κυριότερων παραγωγών στην αγορά. Συναφώς, το παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων συνιστά απόδειξη που ενισχύει τις δηλώσεις της Stora περί υπάρξεως συμπαιγνίας αφενός μεν ως προς τα μερίδια αγοράς μεταξύ των επιχειρήσεων που είχαν πρόσβαση στον «κύκλο των προέδρων», αφετέρου δε ως προς τα διαστήματα διακοπής της λειτουργίας των ιδίων επιχειρήσεων (βλ. ανωτέρω σκέψεις 49 επ.). Κανένα άλλο όμως αποδεικτικό στοιχείο δεν επιβεβαιώνει τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι η PC είχε, μεταξύ άλλων, ως σκοπό να συζητεί για τη συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς και τη ρύθμιση του όγκου της παραγωγής. Κατά συνέπεια, ο — χρησιμοποιούμενος στο παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων — όρος «κύκλος των προέδρων» («Präsidentenkreis») δεν μπορεί, παρά τις παρασχεθείσες από τη Mayr-Melnhof εξηγήσεις, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι παραπέμπει δε άλλα όργανα πλην της PWG. Επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η προσφεύγουσα προσχώρησε στη γενική συμφωνία λόγω της συμμετοχής της σε συναντήσεις της PC.

- 74 Δεύτερον, το γεγονός και μόνον ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις μετείχαν σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές και ως προς τα διαστήματα διακοπής δεν αποδεικνύει ότι έλαβαν μέρος και σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς. Συναφώς, η συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς δεν ήταν — αντιθέτως προς ό,τι φαίνεται να υποστηρίζει η Επιτροπή — άρρηκτα συνδεδεμένη με τη συμπαιγνία ως προς τις τιμές ή/και ως προς τα διαστήματα διακοπής. Αρκεί να διαπιστωθεί ότι η συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς των κυριότερων παραγωγών που συνεδρίαζαν στο πλαίσιο της PWG σκοπό είχε, κατά την απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 52 της αποφάσεως), να διατηρηθούν σταθερά τα μερίδια αγοράς, με περιστασιακές τροποποιήσεις, ακόμη και σε περιόδους κατά τις οποίες οι συνθήκες της αγοράς — και ιδίως η ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης — ήταν τέτοιες που δεν απαιτούσαν καμμία ρύθμιση της παραγωγής προς εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής των συμφωνηθεισών ανατιμήσεων. Επομένως, η ενδεχόμενη συμμετοχή στη συμπαιγνία ως προς τις τιμές ή/και ως προς τα διαστήματα διακοπής δεν αποδεικνύει ότι οι επιχειρήσεις που δεν παρίσταντο στις συναντήσεις της PWG μετείχαν και σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς, ούτε ότι τις ε γνώριζαν ή ότι όφειλαν κατ' ανάγκην να τις γνωρίζουν.
- 75 Τρίτον, διαπιστώνεται ότι, στην αιτιολογική σκέψη 58, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως, η Επιτροπή επικαλείται, ως πρόσθετο αποδεικτικό στοιχείο του εν λόγω ισχυρισμού, το παράρτημα 102 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σημείωμα ληφθέν από τη Rena που, κατά την απόφαση, αφορούσε μια ειδική συνεδρίαση της Nordic Paperboard Institute (στο εξής: NPI) που πραγματοποιήθηκε στις 3 Οκτωβρίου 1988. Συναφώς, αρκεί να αναγνωριστεί αφενός μεν ότι η προσφεύγουσα δεν ήταν μέλος της NPI, αφετέρου δε ότι η μνεία, στο έγγραφο αυτό, περί της ενδεχομένης ανάγκης να εφαρμοστούν διαστήματα διακοπής της λειτουργίας δεν αποτελεί, για τους προαναφερθέντες λόγους, απόδειξη συμπαιγνίας ως προς τα μερίδια αγοράς.
- 76 Για να μπορεί όμως η Επιτροπή να θεωρεί καθεμιά από τις επιχειρήσεις — τις οποίες κατονομάζει σε μια απόφαση όπως η υπό κρίση — ως υπαίτια, επί ορισμένο χρονικό διάστημα, συνολικής συμπράξεως, πρέπει να αποδεικνύει ότι κάθε μία απ' αυτές είτε συνήνεσε στη συνομολόγηση ενός συνολικού σχεδίου καλύπτοντος τα συστατικά στοιχεία της συμπράξεως, είτε μετέσχε ευθέως, κατά το χρονικό αυτό διάστημα, σε όλα αυτά τα στοιχεία. Μια επιχείρηση μπορεί επίσης να θεωρηθεί υπαίτια συνολικής συμπράξεως, έστω και αν αποδεδειγμένα μετέσχε ευθέως σε ένα μόνον ή σε πλείονα συστατικά στοιχεία αυτής της συμπράξεως, άπαξ ε γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει αφενός μεν ότι η συμπαιγνία στην οποία μετείχε αποτελούσε μέρος ολικού σχεδίου, αφετέρου δε ότι το ολικό

αυτό σχέδιο κάλυπτε όλα τα συστατικά στοιχεία της συμπράξεως. Όταν αυτό συμβαίνει, το ότι η εμπλεκόμενη επιχείρηση δεν μετέσχε ευθέως σε όλα τα συστατικά στοιχεία της συνολικής συμπράξεως δεν την απαλλάσσει της ευθύνης εκ παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Η περίπτωση όμως αυτή μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά την εκτίμηση της βαρύτητας της παραβάσεως που διαπιστώνεται εις βάρος της.

- 77 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η προσφεύγουσα ε γνώριζε — ή όφειλε να γνωρίζει — ότι η παραβατική της συμπεριφορά εντασσόταν σε συνολικό σχέδιο που περιελάμβανε, πέρα από τη συμπαιγνία ως προς τις τιμές και τη συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής, στις οποίες όντως μετείχε, και συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς των κυριότερων κατασκευαστών.
- 78 Επομένως, πρέπει να ακυρωθεί, έναντι της προσφεύγουσας, το άρθρο 1, όγδοη περίπτωση, της αποφάσεως, κατά την οποία η συμφωνία και η εναρμονισμένη πρακτική στην οποία μετείχε σκοπό είχε «να διατηρηθούν σταθερά τα μερίδια των σημαντικότερων παραγωγών στην αγορά με κατά καιρούς τροποποιήσεις».

Επί του αιτήματος της μειώσεως του προστίμου

Επί του λόγου ακυρώσεως περί προσβολής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ως προς το γενικό επίπεδο των προστίμων

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 79 Κατά την προσφεύγουσα, το ύψος του προστίμου είναι υπέρογκο. Εκκινώντας από ένα επίπεδο αφετηρίας πολύ υψηλότερο απ' ότι σε άλλες περιπτώσεις, η

Επιτροπή παρεγνώρισε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, που ισχύει στην πολιτική επί των προστίμων.

- 80 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι, έστω και αν το Δικαστήριο έχει ήδη δεχθεί ότι η πολιτική επί των προστίμων είναι δυνατόν να καταστεί αυστηρότερη (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80, 101/80, 102/80 και 103/80, *Musique Diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 108), κάθε αύξηση του επιπέδου των προστίμων πρέπει να δικαιολογείται από γενική μεταβολή της πολιτικής της Επιτροπής. Στηρίζει το επιχειρήμά της επικαλούμενη το ποσοστό του κύκλου εργασιών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων στον τομέα του χαρτονιού, που ελήφθη ως σημείο αφετηρίας για τον υπολογισμό του προστίμου. Το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 7,5 %, συντελεστή που υπερβαίνει κατά 50 % και πλέον εκείνον το οποίο ελήφθη ως σημείο αφετηρίας σε προηγούμενες υποθέσεις (βλ. ιδίως απόφαση του Πρωτοδικείου της 7ης Ιουλίου 1994, T-43/92, *Dunlop Slazenger* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-441, σκέψη 174). Στην απόφαση, όμως, 94/815/EK, της 30ής Νοεμβρίου 1994, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (IV/33.126 και 33.322 — Τσιμέντο) (ΕΕ 1994, L 343, σ. 1), η Επιτροπή έλαβε ως βάση τον συντελεστή του 4 % του κύκλου εργασιών τον οποίο είχαν πραγματοποιήσει οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις στον κλάδο του τσιμέντου εντός της Κοινότητας, παρ' όλον ότι διαπίστωσε ιδιαίζοντως βαρεία προσβολή των κανόνων ανταγωνισμού δικαιολογούσα υψηλά πρόστιμα και παρ' όλον ότι η διάρκεια της παραβάσεως ήταν δέκα ετών περίπου. Η σχετική με την επιμέτρηση των προστίμων πολιτική της Επιτροπής στερείται, επομένως, συνοχής και δεν συνάδει με την κοινοτική αρχή της ίσης μεταχειρίσεως.

- 81 Εν πάση δε περιπτώσει, ενδεχόμενη διαφορά μεταχειρίσεως μεταξύ επιχειρήσεων διαφορετικών κλάδων πρέπει να δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους εκτιθεμένους στην απόφαση.

- 82 Η Επιτροπή αποκρίνεται ότι δεν υποχρεούται, όταν ανεβάσει το επίπεδο των προστίμων, να αναγγέλλει γενική μεταβολή της πολιτικής της επί των προστίμων (προαναφερθείσα απόφαση *Musique Diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 109).

- 83 Εν προκειμένω, ένας συντελεστής 7,5 % περίπου του σχετικού μεριδίου του κύκλου εργασιών των ενεχομένων επιχειρήσεων αποτελεί ένα ύψος απολύτως εύλογο, εν όψει της σοβαρότητας της παραβάσεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Μαρτίου 1992, T-13/89, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-1021, σκέψη 386). Οσάκις τιμωρεί παραβάσεις των διατάξεων του άρθρου 85 της Συνθήκης, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να στηρίζεται στις ίδιες παραμέτρους.
- 84 Επί πλέον, όταν η προσφεύγουσα έλαβε την ανακοίνωση των αιτιάσεων, είχε γνώση της προθέσεως της Επιτροπής να ενισχύσει το αποτρεπτικό αποτέλεσμα των προστίμων, που αναγγελλόταν στην *XXI Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού* (παράγραφος 139). Ομοίως, η προσφεύγουσα και οι λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις όφειλαν να έχουν πλήρη επίγνωση του ότι θα τους επεβάλλοντο σοβαρά πρόστιμα, εφόσον η απόφαση 86/398/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 23ης Απριλίου 1986, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/31.149 — Πολυπροπυλένιο) (ΕΕ 1986, L 230, σ. 1), είχε δημοσιευθεί πριν από την έναρξη της περιόδου που ελήφθη υπόψη για τον υπολογισμό των προστίμων στο πλαίσιο της προσβαλλομένης εδώ αποφάσεως. Η Επιτροπή υπενθυμίζει συναφώς ότι το Πρωτοδικείο εθώρησε ότι η τάξη μεγέθους των προστίμων που επιβλήθηκαν στις αποδέκτριες της αποφάσεως Πολυπροπυλενίου επιχειρήσεις ήταν επαρκώς δικαιολογημένη, εν όψει των περιστάσεων της υποθέσεως (προαναφερθείσα απόφαση Rhône-Poulenc κατά Επιτροπής, σκέψη 164).
- 85 Τέλος, η Επιτροπή φρονεί ότι η μεία του αθροίσματος των επιβληθέντων προστίμων δεν ασκεί επιρροή, εφόσον το άθροισμα αυτό κυμαίνεται αναλόγως του πλήθους των εμπλεκομένων επιχειρήσεων και του κύκλου εργασιών τους.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 86 Σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, η Επιτροπή δύναται να επιβάλλει με απόφαση στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμο ύψους 1 000 μέχρις 1 000 000 ECU ή και ποσού μεγαλύτερου από

αυτό μέχρι ποσοστού 10% του κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθη κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο από μία των επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν συνεργήσει στην παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, είτε εκ προθέσεως είτε εξ αμελείας. Κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, εκτός από τη σοβαρότητα της παραβάσεως, και η διάρκειά της. Όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, η σοβαρότητα των παραβάσεων πρέπει να αποδεικνύεται βάσει μεγάλου αριθμού στοιχείων όπως είναι, ιδίως, τα ιδιαίτερα περιστατικά της υποθέσεως, το πλαίσιο της και ο αποτρεπτικός χαρακτήρας των προστίμων, και τούτο χωρίς να υφίσταται δεσμευτικός ή εξαντλητικός κατάλογος κριτηρίων που πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνονται υπόψη (διάταξη της 25ης Μαρτίου 1996, C-137/95 P, SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, σ. I-1611, σκέψη 54).

- 87 Εν προκειμένω, η Επιτροπή καθόρισε το γενικό επίπεδο των προστίμων λαμβάνοντας υπόψη τη διάρκεια της παραβάσεως (αιτιολογική σκέψη 167 της απόφασεως), καθώς και τις ακόλουθες εκτιμήσεις (αιτιολογική σκέψη 168):

- «— η αθέμιτη συνεργασία για τον καθορισμό των τιμών και των μεριδίων της αγοράς αποτελεί αυτή καθαυτή σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού,
- η σύμπραξη κάλυπτε όλο σχεδόν το έδαφος της Κοινότητας,
- η κοινοτική αγορά χαρτονιού αποτελεί σημαντικό βιομηχανικό κλάδο με ετήσιο κύκλο εργασιών 2,5 περίπου δισεκατομμύρια ECU,
- οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην παράβαση καλύπτουν σχεδόν ολόκληρη την αγορά,

- η σύμπραξη λειτουργούσε με τη μορφή ενός συστήματος τακτικών θεσμοθετημένων συνεδριάσεων που αποσκοπούσαν στη λεπτομερέστατη ρύθμιση της κοινοτικής αγοράς χαρτονιού,
- ελήφθησαν περίπλοκα μέτρα για να συγκαλυφθεί η αληθινή φύση και η έκταση της αθέμιτης συνεργασίας (ανυπαρξία οποιωνδήποτε επίσημων πρακτικών ή εγγράφων για την PWG και την JMC· αποτροπή της τήρησης σημειώσεων· σκηνοθέτηση του χρόνου και της σειράς με την οποία αναγγέλλονταν οι αυξήσεις των τιμών για να μπορεί να υποστηριχθεί ότι “ακολουθούσαν” άλλες κ.λπ.),
- η σύμπραξη επέτυχε σε μεγάλο βαθμό τους στόχους της.»

88 Επί πλέον, είναι αδιαμφισβήτητο ότι τα επιβληθέντα πρόστιμα είχαν ως βάση υπολογισμού για τις μεν επιχειρήσεις που θεωρούνται «επί κεφαλής» της σύμπραξης το 9 %, για τις δε λοιπές το 7,5 % του κύκλου εργασιών τον οποίο πραγματοποίησε καθεμιά από τις αποδέκτριες της απόφασης επιχειρήσεις στην κοινοτική αγορά του χαρτονιού το 1990.

89 Πρέπει να τονισθεί, πρώτον, ότι, κατά την εκτίμηση του γενικού επιπέδου των προστίμων, η Επιτροπή ευλόγως λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι εξακολουθούν να εμφανίζονται σχετικά συχνά κατάφωρες παραβάσεις των κοινοτικών κανόνων του ανταγωνισμού και, επομένως, έχει τη δυνατότητα να αυξάνει το ύψος των προστίμων προκειμένου να ενισχύει το προληπτικό τους αποτέλεσμα. Κατά συνέπεια, το ότι η Επιτροπή επέβαλε στο παρελθόν πρόστιμα ορισμένου ύψους για ορισμένες μορφές παραβάσεων δεν της στερεί τη δυνατότητα να αυξάνει το ύψος αυτό, εντός των ορίων που τίθενται με τον κανονισμό 17, αν αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου να κατοχυρωθεί η εφαρμογή της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού (βλ. ιδίως προαναφερθείσες αποφάσεις *Musique Diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψεις 105 και 108, και *ICI* κατά Επιτροπής, σκέψη 385).

- 90 Δεύτερον, η Επιτροπή ορθώς υποστήριξε ότι, λόγω των ιδιορρυθμιών της παρούσας υποθέσεως, δεν χωρεί απευθείας σύγκριση του γενικού επιπέδου των προστίμων που ισχύει στην επίδικη απόφαση με εκείνο που ίσχυε στην προηγούμενη πρακτική των αποφάσεων της Επιτροπής και ειδικότερα στην απόφαση Πολυπροπυλενίου, την οποία η ίδια η Επιτροπή κρίνει ως την πλέον παρεμφερή με την παρούσα. Συγκεκριμένα, αντιθέτως προς την υπόθεση που οδήγησε στην απόφαση Πολυπροπυλενίου, εδώ δεν ελήφθη υπόψη καμμία γενική ελαφρυντική περίσταση κατά τον καθορισμό του γενικού επιπέδου των προστίμων. Εξ άλλου, η λήψη μέτρων που αποσκοπούσαν στην απόκρυψη της υπέρξεως της συμπαιγνίας δείχνει ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις είχαν πλήρη επίγνωση του παρανόμου της συμπεριφοράς τους. Δικαιολογημένα, άρα, η Επιτροπή έλαβε υπόψη τα μέτρα αυτά κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως, διότι συνιστούσαν ιδιαίτερος σοβαρή πλευρά της, που την καθιστούσε βαρύτερη από τις διαπιστωθείσες προηγουμένως παραβάσεις (βλ. κατωτέρω σκέψεις 150 έως 154).
- 91 Τρίτον, πρέπει να τονισθεί η μακρά διάρκεια και ο κατάφωρος χαρακτήρας της διαπραχθείσας παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η οποία διαπράχθηκε παρά την προειδοποίηση την οποία θα όφειλε να συνιστά η προηγούμενη πρακτική των αποφάσεων της Επιτροπής, και ιδίως η απόφαση Πολυπροπυλενίου.
- 92 Βάσει των στοιχείων αυτών, πρέπει να θεωρηθεί ότι τα κριτήρια που εκτίθενται στην αιτιολογική σκέψη 168 της αποφάσεως δικαιολογούν το καθορισθέν από την Επιτροπή γενικό επίπεδο των προστίμων.
- 93 Τέλος, η Επιτροπή, καθορίζοντας εν προκειμένω το γενικό επίπεδο των προστίμων, δεν απέστη από την πρακτική των προηγουμένων αποφάσεών της, ώστε να οφείλει να αιτιολογήσει ειδικότερα την εκτίμησή της περί της βαρύτητας της παραβάσεως (βλ. ιδίως απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Νοεμβρίου 1975, 73/74, *Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique κ.λπ.* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1975, σ. 457, σκέψη 31).
- 94 Επομένως, ο παρών λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου ακυρώσεως ότι το πρόστιμο στερείται, εν μέρει τουλάχιστον, ερείσματος

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 95 Η προσφεύγουσα φρονεί ότι, κατά την επιμέτρηση του προστίμου, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι δεν μετείχε σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής, ούτε ως προς τα μερίδια αγοράς (βλ. σκέψεις 33 έως 39 ανωτέρω).
- 96 Επί πλέον, πρέπει να ληφθεί υπόψη ο εσφαλμένος χαρακτήρας του ισχυρισμού της Επιτροπής ότι η σύμπραξη γνώρισε μεγάλη επιτυχία στην αγορά. Τον ισχυρισμό άλλωστε αυτόν διαψεύδει η ίδια η Επιτροπή, που διαπιστώνει ότι έγιναν επιπλήξεις σε ορισμένα μέλη της PWG (αιτιολογική σκέψη 59 της αποφάσεως) και ότι μεγάλοι παραγωγοί αύξησαν τα μερίδιά τους στην αγορά παρά τη φερόμενη συμπαιγνία επί των ποσοστώσεων (αιτιολογική σκέψη 60). Το γεγονός όμως ότι η Επιτροπή χαρακτηρίζει ως κυρώσεις τις μομφές που απευθύνθηκαν σε ορισμένα μέλη της PWG δεν αποκλείει το ότι οι εν λόγω παραγωγοί ενήργησαν σε μεγάλο βαθμό χάριν του προσωπικού τους συμφέροντος και ότι, για τον λόγο αυτόν, η σύμπραξη δεν λειτούργησε.
- 97 Η Επιτροπή παραπέμπει στα όσα ανέπτυξε (βλ. ανωτέρω σκέψεις 40 έως 44) σχετικά με την πλήρη και ακέραια συμμετοχή της προσφεύγουσας σε ενιαία παράβαση.
- 98 Ως προς την επιτυχία της συμπράξεως, θεωρεί ότι, χωρίς τις συμπαιγνιακές αυτές συμφωνίες, οι τιμές και τα μερίδια αγοράς θα γνώριζαν ριζικά διαφορετική εξέλιξη. Πρέπει, επομένως, να απορριφθεί ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η σύμπραξη ατελώς μόνο λειτούργησε, διότι η ύπαρξη κυρώσεων και η ύπαρξη μεριδίων αγοράς ορισμένων μεγάλων παραγωγών δεν συνηγορούν υπέρ του αντιθέτου.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 99 Όπως διαπιστώθηκε ήδη (βλ. σκέψη 77 ανωτέρω), η Επιτροπή δεν απέδειξε τη συμμετοχή της προσφεύγουσας σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς.
- 100 Ωστόσο, στο πλαίσιο της ασκήσεως της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι η διαπιστωθείσα εις βάρος της προσφεύγουσας παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης εξακολουθεί να έχει τέτοια βαρύτητα ώστε να μη δικαιολογείται μείωση του προστίμου.
- 101 Συναφώς, επισημαίνεται ότι η προσφεύγουσα δεν μετείχε στις συναντήσεις της PWG, γι' αυτό και δεν τιμωρήθηκε ως «επί κεφαλής» της συμπράξεως. Εφόσον δε, κατά την έκφραση της Επιτροπής, δεν έπαιξε ρόλο «υποκινητή» της συμπράξεως (αιτιολογική σκέψη 170, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως), το επίπεδο του προστίμου που της επιβλήθηκε ανήλθε σε 7,5 % του κοινοτικού της κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε στον τομέα του χαρτονιού το 1990. Αυτό όμως το γενικό επίπεδο των προστίμων είναι δικαιολογημένο (βλ. ανωτέρω σκέψεις 86 επ.).
- 102 Περαιτέρω, έστω και αν η Επιτροπή εσφαλμένως έκρινε ότι οι μη εκπροσωπούμενοι στην PWG παραγωγοί ήσαν «απολύτως ενήμεροι» της συμπαιγνίας ως προς τα μερίδια αγοράς (αιτιολογική σκέψη 58, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως), από την ίδια την απόφαση προκύπτει ότι σχετικά με το «πάγωμα» των μεριδιών αγοράς διαβουλεύονταν οι μετέχουσες στην PWG επιχειρήσεις (μεταξύ άλλων, αιτιολογική σκέψη 52) και ότι καμμία συζήτηση δεν γινόταν για τα μερίδια τα οποία κατείχαν στην αγορά οι παραγωγοί που δεν εκπροσωπούνταν εντός αυτής. Όπως άλλωστε δήλωσε η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 116, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως, «λόγω της ίδιας της φύσης των συμφωνιών κατανομής της αγοράς (ιδίως το “πάγωμα” των μεριδιών της αγοράς που περιγράφονται στις αιτιολογικές σκέψεις 56 και 57), συμμετείχαν σε αυτές κυρίως οι μεγάλοι παραγωγοί». Η συμπαιγνία, επομένως, ως προς τα μερίδια αγοράς, που εσφαλμένα καταλογίστηκε στην προσφεύγουσα, είχε, κατά την ίδια της Επιτροπής, επικουρικό μόνο χαρακτήρα σε σχέση προς τη συμπαιγνία ως προς τις τιμές.

- 103 Ως προς την αιτίαση της προσφεύγουσας ότι η σύμπραξη δεν γνώρισε μεγάλη επιτυχία στην αγορά, στρέφεται κατά της εκτίμησης της Επιτροπής ότι «η σύμπραξη επέτυχε σε μεγάλο βαθμό τους στόχους της» (αιτιολογική σκέψη 168, έβδομη περίπτωση, της αποφάσεως). Η εκτίμηση αυτή αναφέρεται αδιαμφισβήτητα στα αποτελέσματα τα οποία επέφερε στην αγορά η διαπιστωθείσα στο άρθρο 1 της αποφάσεως παράβαση.
- 104 Η επιχειρηματολογία, όμως, της προσφεύγουσας πρέπει να γίνει αντιληπτή υπό την έννοια ότι δεν αμφισβητεί την εκτίμηση της Επιτροπής περί των αποτελεσμάτων της συμπαιγνίας ως προς τις τιμές. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, ως αγοράστρια χαρτονιού υφίστατο τις συνέπειες των εναρμονισμένων ανατιμήσεων (βλ. σκέψεις 132 επ.). Επί πλέον, τα επιχειρήματα και οι παραπομπές που επικαλείται προς στήριξη του παρόντος λόγου ακυρώσεως αφορούν αποκλειστικά τα αποτελέσματα της συμπαιγνίας ως προς τα μερίδια αγοράς.
- 105 Συνεπώς, η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας πρέπει να νοηθεί υπό την έννοια ότι αμφισβητεί ότι η συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς επέτυχε σε μεγάλο βαθμό τους στόχους της.
- 106 Όπως όμως προκύπτει από την απόφαση, η διαπίστωση περί μεγάλου βαθμού επιτυχίας των στόχων στηρίζεται κατ' ουσίαν στα αποτελέσματα της συμπαιγνίας ως προς τις τιμές. Ενώ τα αποτελέσματα αυτά αναλύονται στις αιτιολογικές σκέψεις 100 έως 102, 115 και 135 έως 137 της αποφάσεως, αντιθέτως, το ζήτημα αν η συμπαιγνία ως προς τα μερίδια της αγοράς και ως προς τα διαστήματα διακοπής της λειτουργίας άσκησαν επίδραση στην αγορά πουθενά δεν εξετάζεται ειδικώς.
- 107 Όσον αφορά, άλλωστε, τη συμπαιγνία ως προς τα μερίδια της αγοράς, η Επιτροπή δεν υποστηρίζει ότι όσες επιχειρήσεις μετείχαν στις συναντήσεις της PWG αποσκοπούσαν στην απόλυτη παγίωση των μεριδίων τους στην αγορά. Κατά την αιτιολογική σκέψη 60, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως, η συμφωνία επί των μεριδίων της αγοράς δεν ήταν παγιωμένη, «αλλά αποτελούσε το αντικείμενο περιοδικών προσαρμογών και επαναδιαπραγματεύσεων».

108 Επομένως, η αιτίαση της προσφεύγουσας είναι αβάσιμη.

109 Εν όψει των προεκτεθέντων, ο λόγος ακυρώσεως πρέπει ν' απορριφθεί.

Επί του λόγου ακυρώσεως ότι ελήφθη υπόψη εσφαλμένος κύκλος εργασιών

Επιχειρήματα των διαδίκων

110 Η προσφεύγουσα τονίζει ότι, κατά την επιμέτρηση του επιβλητέου σε κάθε επιχείρηση προστίμου, η Επιτροπή έλαβε υπόψη τη θέση της εντός του κλάδου (μέγεθος, φάσμα προϊόντων, μερίδιο αγοράς, κύκλο εργασιών του ομίλου και κύκλο εργασιών στον τομέα του χαρτονιού) (αιτιολογική σκέψη 169, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως).

111 Όσον αφορά την προσφεύγουσα, οι συνημμένες στην ανακοίνωση των αιτιάσεων ατομικές πληροφορίες εμφανίζουν ότι, κατά τον καθορισμό του κύκλου εργασιών της και του μεριδίου της στην αγορά (υπολογισθέντος βάσει του κύκλου εργασιών της), περιελήφθησαν οι «εσωτερικές πωλήσεις», ήτοι οι δικές της ανάγκες. Απαντώντας σε αίτηση παροχής πληροφοριών της 8ης Οκτωβρίου 1993, η προσφεύγουσα κοινοποίησε μόνο τον κύκλο εργασιών τον οποίο πραγματοποίησε με τρίτους στον τομέα του χαρτονιού (ήτοι 63,86 εκατομμύρια DM το 1991), για τον λόγο ότι ήταν ο μόνος κύκλος εργασιών κατά την έννοια του εμπορικού δικαίου. Παρά την απάντηση αυτή, η Επιτροπή ζήτησε να της γνωστοποιηθεί η αξία των εσωτερικών παραδόσεων που προοριζόνταν για τα εργοστάσιά της πτυσσομένων χαρτοκιβωτίων (οι οποίες αντιπροσώπευαν 14,1 εκατομμύρια DM το 1991).

- 112 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι ο συνυπολογισμός των εσωτερικών παραδόσεων κατά την επιμέτρηση του προστίμου δεν συμβαδίζει με το άρθρο 85 της Συνθήκης και με το άρθρο 15 του κανονισμού 17.
- 113 Συγκεκριμένα, οι εσωτερικές παραδόσεις δεν αποτελούν μέρος του εξωτερικού κύκλου εργασιών και δεν πρέπει, επομένως, να λαμβάνονται υπόψη. Ο πραγματοποιηθείς χάρη στις εσωτερικές παραδόσεις κύκλος εργασιών επανεμφανίζεται μόνον όταν τα πτυσσόμενα χαρτοκιβώτια, που κατασκευάζονται από τα εργοστάσια της προσφεύγουσας, παραδίδονται στους τρίτους, οπότε το μέγεθος αυτό συνυπολογίζεται μέσα στον συνολικό κύκλο εργασιών.
- 114 Απαντώντας στον ισχυρισμό ότι επωφελήθηκε από τις ανατιμήσεις του χαρτονιού, η προσφεύγουσα προσθέτει ότι η Επιτροπή δεν έλεγξε αν οι πραγματοποιούμενες εντός του ομίλου εισπράξεις ασκούν επιρροή στον τομέα του δικαίου των συμπράξεων. Συγκεκριμένα, μια επιχείρηση, κατά το μέτρο που χρησιμοποιεί προϊόντα τα οποία κατασκευάζει για τις δικές της ανάγκες ή χρησιμοποιεί παροχές για νομικώς εξαρτημένους κλάδους επιχειρήσεων (επιχειρήσεις, εργοστάσια, υπηρεσίες, πρατήρια, κ.λπ.), που στερούνται — νομικώς και οικονομικώς — αυτονομίας ως προς τη λήψη αποφάσεων, δεν υπόκειται στο άρθρο 85 της Συνθήκης, ασχέτως λογιστικής καταγραφής των δραστηριοτήτων της. Εξ αυτού η προσφεύγουσα συνάγει ότι οι παραδόσεις χαρτονιού στα εργοστάσιά της πτυσσομένων χαρτοκιβωτίων για τις δικές τους ανάγκες δεν ασκεί επιρροή και πρέπει, επομένως, να μη ληφθούν υπόψη.
- 115 Η διάκριση μεταξύ εξωτερικών και εσωτερικών παραδόσεων είναι παγιωμένη στην πρακτική της Επιτροπής στο πλαίσιο του δικαίου των συγκεντρώσεων [απόφαση Mannesmann/Boge (IV/M.134) της 23ης Σεπτεμβρίου 1991, αιτιολογική σκέψη 19, και απόφαση 93/9/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 30ής Σεπτεμβρίου 1992, με την οποία κηρύσσεται η συμβατότητα συγκέντρωσης με την κοινή αγορά (υπόθεση αριθ. IV/M 214 — Du Pont κατά ICI) (ΕΕ 1993, L 7, σ. 13, αιτιολογική σκέψη 31)], από την οποία πρακτική η Επιτροπή δεν δύναται να αποστεί στο πλαίσιο του άρθρου 85 της Συνθήκης ή του άρθρου 15 του κανονισμού 17. Περαιτέρω, το άρθρο 5, παράγραφοι 1, δεύτερη περίοδος, και 5, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΟΚ) 4064/89 του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (ΕΕ 1989, L 395, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 4064/89), δείχνει ότι οι εσωτερικές εισπράξεις δεν λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό του κύκλου εργασιών.

- 116 Το Πρωτοδικείο έχει επιβεβαιώσει εμμέσως τη διάκριση αυτή με την απόφαση της 14ης Ιουλίου 1994, T-77/92, Parker Pen κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. II-549), κρίνοντας ότι, όταν, κατά την επιμέτρηση του προστίμου, λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών, υπάρχει η ευχέρεια να ληφθεί υπόψη τόσο ο ολικός κύκλος εργασιών της επιχειρήσεως όσο και προερχόμενος από τα εμπορεύματα που αποτελούν αντικείμενο της παραβάσεως. Στην απόφαση εκείνη, κατέλαβε μόνο τον εξωτερικό κύκλο εργασιών.
- 117 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η προσφεύγουσα διέθετε στο εμπόριο πτυσσόμενα χαρτοκιβώτια, τα οποία κατασκεύαζε με βάση τα καταλαμβανόμενα από την απόφαση προϊόντα. Ετύγχανε έτσι αθεμίτου ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, δεδομένου ότι δεν μπορεί να ισχυριστεί σοβαρά ότι τιμολογούσε τις εντός του ομίλου συναλλαγές με τις ίδιες υπερβολικές τιμές τις οποίες τιμολογούσε η σύμπραξη. Συνεπώς, με τη μια ή την άλλη μορφή, αντλούσε όφελος από την πώληση των προϊόντων που αποτελούσαν αντικείμενο των συμπαιγνιακών συμφωνιών. Κατά συνέπεια, δεν δικαιολογείται να μη ληφθούν υπόψη οι λεγόμενοι «εσωτερικοί» κύκλοι εργασιών. Αν γινόταν δεκτή η άποψη της Επιτροπής, θα παρεχόταν αδικαιολόγητα ευνοϊκή μεταχείριση στους παραγωγούς με συγκεντρωμένη δομή.
- 118 Είναι άλλωστε ανακριβής ο ισχυρισμός ότι κανένας κύκλος εργασιών δεν πραγματοποιήθηκε με τα επίδικα προϊόντα χαρτονιού, διότι αυτά εχρησιμοποιούντο για τη παραγωγή πτυσσομένων χαρτοκιβωτιών που διετίθεντο στην αγορά.
- 119 Η Επιτροπή αποκρούει το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η παράδοση χαρτονιού στα εργοστάσιά της προς μεταποίηση ισοδυναμεί με αυτοκατανάλωση μη εμπόρουσα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης. Είναι αλυσιτελής η μνεία της πρακτικής της Επιτροπής στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων, διότι, το ζήτημα στον τομέα αυτόν είναι να προσδιοριστεί αν, κατά τον υπολογισμό του κύκλου εργασιών βάσει των άρθρων 1 και 5 του κανονισμού 4064/89, το οικονομικό δυναμικό των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων είναι αρκετά σημαντικό ώστε να δικαιολογεί την ενεργοποίηση του κοινοτικού μηχανισμού ελέγχου των συγκεντρώσεων.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 120 Είναι αδιαμφισβήτητο ότι τα επιβληθέντα πρόστιμα είχαν ως βάση υπολογισμού για τις μεν επιχειρήσεις που θεωρούνται «επί κεφαλής» της συμπράξεως το 9 %, για τα δε «απλά μέλη» το 7,5 % του κύκλου εργασιών τον οποίο πραγματοποίησε καθεμιά από τις αποδέκτριες της αποφάσεως επιχειρήσεις στην κοινοτική αγορά του χαρτονιού το 1990. Η Επιτροπή θεώρησε ότι η προσφεύγουσα ενέλιπτε στη δεύτερη κατηγορία επιχειρήσεων.
- 121 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία, για να υπολογιστεί το επιβληθέν στην προσφεύγουσα πρόστιμο, ελήφθη ως αφετηρία το άθροισμα, πρώτον, του κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε μέσω πωλήσεων χαρτονιού σε τρίτους και, δεύτερον, της αξίας των εσωτερικών παραδόσεων χαρτονιού στα εργοστάσια κατασκευής πτυσσομένων χαρτοκιβωτίων, εργοστάσια που, εφόσον ανήκουν στην προσφεύγουσα, δεν αποτελούν χωριστά απ' αυτήν νομικά πρόσωπα.
- 122 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι καλώς η Επιτροπή έλαβε υπόψη έναν τέτοιο ιδεατό κύκλο εργασιών ως βάση για την επιμέτρηση του προστίμου.
- 123 Σημειωτέον ότι καμμία ρητή διάταξη δεν απαγορεύει, κατά την επιμέτρηση προστίμων, να λαμβάνεται υπόψη η αξία των παραδόσεων που λαμβάνουν χώρα στο εσωτερικό μιας εταιρίας.
- 124 Σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, η Επιτροπή δύναται να επιβάλλει με απόφαση στις επιχειρήσεις πρόστιμο ύψους 1 000 μέχρις 1 000 000 ECU ή και ποσού μεγαλύτερου από αυτό μέχρι ποσοστού 10% του κύκλου εργασιών που επραγματοποιήθη κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο από μία των επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν συνεργήσει στην παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, είτε εκ προθέσεως είτε εξ αμελείας.

- 125 Το ανώτατο όριο προστίμου υπερβαίνοντος τα 1 000 000 ECU καθορίζεται διά ρητής παραπομπής στον κύκλο εργασιών της επιχειρήσεως. Όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, το όριο αυτό ορίζεται για να αποφεύγεται να είναι τα πρόστιμα δυσανάλογα προς το μέγεθος της επιχειρήσεως, επειδή δε μόνον ο κύκλος εργασιών μπορεί πράγματι να αποτελεί, κατά προσέγγιση, ένδειξη για το μέγεθός της, πρέπει να θεωρηθεί ότι το ποσοστό αυτό αναφέρεται στον ολικό κύκλο εργασιών (προαναφερθείσα απόφαση *Musique Diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψεις 118 και 119).
- 126 Επιμετρώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, έναντι των κατονομαζομένων στο άρθρο 3 της αποφάσεως επιχειρήσεων, τα πρόστιμα βάσει και μόνον του κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε μέσω των πωλήσεων του προϊόντος το οποίο αφορά η παράβαση, η Επιτροπή έλαβε ως βάση υπολογισμού το μέρος του ολικού κύκλου εργασιών που αντανάκλα κατά τον καλύτερο τρόπο το αντληθέν από τη σύμπραξη όφελος.
- 127 Συναφώς, το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι, όταν παρέδιδε το χαρτόνι της στα εργοστάσιά της, δεν αντλούσε κανένα όφελος από τη σύμπραξη δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε το παραμικρό αποδεικτικό στοιχείο σχετικά με την αξία των εσωτερικών της παραδόσεων, παρά τον περιεχόμενο στο υπόμνημα αντικρούσεως ισχυρισμό της Επιτροπής ότι οι παραδόσεις αυτές δεν επηρεάστηκαν από τις παρανόμως συμφωνηθείσες ανατιμήσεις. Συνεπώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα εργοστάσια κατασκευής πτυσσομένων χαρτοκιβωτίων της προσφεύγουσας, δηλαδή η ίδια η προσφεύγουσα, άντλησαν όφελος από τη σύμπραξη χρησιμοποιώντας, ως πρώτη ύλη, χαρτόνι δικής της παραγωγής. Συγκεκριμένα, αντίθετα απ' ό,τι οι ανταγωνιστές μεταποιητές της, η προσφεύγουσα δεν βαρυνόταν από την αύξηση του κόστους την οποία προκαλούσαν οι ανατιμήσεις που αποφασίζονταν κατόπιν συνεννοήσεως.
- 128 Αν δεν ελαμβάνοντο υπόψη οι εντός της *Europa Carton* παραδόσεις χαρτονιού, θα παρεχόταν αναπόφευκτα αδικαιολόγητο πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις καθέτου συγκεντρώσεως. Στην περίπτωση αυτή, δεν θα υπολογιζόταν το αντλούμενο από τη σύμπραξη όφελος, οπότε η κύρωση εις βάρος της οικείας επιχειρήσεως δεν θα ήταν ανάλογη προς το βάρος της επιχειρήσεως στην αγορά των προϊόντων που αποτελούν αντικείμενο της παραβάσεως.

- 129 Τέλος, κατά το μέτρο που εν προκειμένω δεν τίθεται κανένα ζήτημα σχετικά με το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης, ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας (βλ. σκέψη 114 ανωτέρω) ότι υπάρχει αναλογία με τη μεταχείριση των εντός ομίλου συμφωνιών δεν ασκεί επιρροή.
- 130 Ομοίως, δεν ασκεί επιρροή το επιχείρημα που αντλείται από τη ρύθμιση που ισχύει επί των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων. Αρκεί να επισημανθεί, συναφώς, ότι, αν — σύμφωνα με ορισμένες διατάξεις του άρθρου 5 του κανονισμού 4064/89 — στον υπολογισμό, προκειμένου περί συγκεντρώσεων, του συνολικού κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων δεν περιλαμβάνονται οι ενδεχόμενες «εσωτερικές συναλλαγές», το γεγονός αυτό εξηγείται από το ότι ο συνυπολογισμός αυτός θα είχε ως συνέπεια ο ίδιος κύκλος εργασιών να μετρηθεί δύο φορές. Εν προκειμένω, όμως, ο κύκλος εργασιών που αφορά τις πωλήσεις πτυσσομένων χαρτοκιβωτίων υπολογίστηκε απλώς και μόνον κατά την επιμέτρηση του επιβληθέντος στην προσφεύγουσα προστίμου.
- 131 Εν όψει των προεκτεθέντων, ο λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου ακυρώσεως ότι συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις συνδεόμενες προς το γεγονός ότι η προσφεύγουσα επλήγη από τα εναρμονισμένα μέτρα ως αγοράστρια χαρτονιού

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 132 Κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή παρέλειψε να λάβει υπόψη το γεγονός ότι είναι ο σημαντικότερος στη Γερμανία μεταποιητής χαρτονιού για πτυσσομένα χαρτόνια, οικονομική δραστηριότητα της οποίας το οικονομικό βάρος είναι τριπλάσιο εκείνου της χαρτονοποιίας. Συνεπώς, οι ανατιμήσεις του χαρτονιού είχαν δυσμενή οικονομικό αντίκτυπο, διότι αύξησαν τις τιμές κόστους των εργοστασίων της παραγωγής πτυσσομένων χαρτοκιβωτίων.

- 133 Το επιχείρημα αυτό της προσφεύγουσας έπρεπε να γίνει δεκτό, πολλώ μάλλον που ο τομέας των πτυσσομένων χαρτοκιβωτίων δεν μπορούσε να μετακυλίσει τις αυξήσεις του κόστους στους αγοραστές. Οι ανατιμήσεις, επομένως, επιβάρυναν τη θέση των μεταποιητών, όπως η προσφεύγουσα, πράγμα που πιστοποιεί η κατατεθείσα από την BPIF καταγγελία.
- 134 Είναι αστήρικτος ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι η προσφεύγουσα δεν υφίστατο αρνητικές επιπτώσεις, καθ' όσον παρέδιδε χαρτόνι στα εργοστάσιά της μεταποιήσεως σε πλεονεκτικές τιμές. Η συλλογιστική αυτή είναι οικονομικώς τεχνητή, διότι, σε μια επιχείρηση καθέτου συγκεντρώσεως, ό,τι μεταφέρεται λογιστικώς από ένα κλάδο της επιχειρήσεως σε άλλον πρέπει τελικά να «ανακτηθεί» στην αγορά, αν η επιχείρηση επιδιώκει την αποδοτικότητα. Ακολούθως, η Επιτροπή αγνόησε το γεγονός ότι οι χαρτονοποιές της προσφεύγουσας κάλυπταν μόλις 20 % των αναγκών σε χαρτόνι των εργοστασίων μεταποιήσεώς της. Με άλλα λόγια, δεν έλαβε υπόψη τον έξωθεν εφοδιασμό, που ήταν ωστόσο τιμολογημένος με τις τιμές της συμπράξεως.
- 135 Προς στήριξη της απόψεώς της, η προσφεύγουσα επικαλείται αποφάσεις της Επιτροπής στις οποίες έγινε δεκτό ότι η βαρύτητα των οικονομικών επιπτώσεων, και ιδίως το ότι η επιχείρηση ενήργησε υπό πίεση, παρά τη θέλησή της ή αντίθετα προς το οικονομικό της συμφέρον, μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά τη εκτίμηση του ρόλου τον οποίο διαδραμάτισε στο πλαίσιο παραβάσεως. Στηρίζεται επίσης στην προαναφερθείσα απόφαση Parker Pen κατά Επιτροπής, από την οποία προκύπτει ότι η Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο 40 000 ECU στον εμπλεκόμενο διανομέα και 700 000 ECU στον προμηθευτή.
- 136 Η Επιτροπή θεωρεί ότι αυτός ο λόγος ακυρώσεως πρέπει ν' απορριφθεί.
- 137 Δεν υπάρχει κανένας λόγος να γίνει πιστευτό ότι η προσφεύγουσα τιμολογούσε στον εαυτό της το χαρτόνι για πτυσσομένα χαρτοκιβώτια στις τεχνητώς καθοριζόμενες από τη σύμπραξη τιμές και ότι υφίστατο, για τον λόγο αυτόν, όπως

και οι άλλοι κατασκευαστές πτυσομένων χαρτοκιβωτίων, τις οικονομικές συνέπειες των ανατιμήσεων. Εξ άλλου, η προσφεύγουσα δεν αποδεικνύει ότι πλήρωνε, με τις συνομολογούμενες από τη σύμπραξη τιμές, το χαρτόνι που παραδιδόταν στα εργοστάσιά της μεταποίησης από άλλους παραγωγούς.

- 138 Εν όψει των στοιχείων της δικογραφίας, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να ισχυριστεί τελικώς ότι ενεργούσε υπό την πίεση των εταίρων της, παρά τη θέλησή της ή αντίθετα προς το οικονομικό της συμφέρον.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 139 Όπως υπομνήσθηκε ήδη, η σοβαρότητα των παραβάσεων πρέπει να αποδεικνύεται βάσει μεγάλου αριθμού στοιχείων όπως είναι, ιδίως, τα ιδιαίτερα περιστατικά της υποθέσεως, το πλαίσιο της και ο αποτρεπτικός χαρακτήρας των προστίμων, και τούτο χωρίς να υφίσταται δεσμευτικός ή εξαντλητικός κατάλογος κριτηρίων που πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνονται υπόψη (προαναφερθείσα διάταξη SPO κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 54).
- 140 Η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι μετείχε στη διαπιστωθείσα στο άρθρο 1 της αποφάσεως συμπαιγνία ως προς τις τιμές.
- 141 Το γεγονός ότι μια επιχείρηση που μετείχε με τους ανταγωνιστές της σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές ενήργησε αντίθετα προς τα δικά της οικονομικά συμφέροντα, υφιστάμενη, ως εκ τούτου, τα αποτελέσματα αυτής της συμπαιγνίας, δεν αποτελεί κατ' ανάγκην στοιχείο που πρέπει, κατά την επιμέτρηση του επιβλητέου προστίμου, να λαμβάνεται υπόψη ως ελαφρυντική περίπτωση. Συγκεκριμένα, μια επιχείρηση που εξακολουθεί να συνεννοείται με τους ανταγωνιστές της για τις τιμές, παρά τη ζημία που ισχυρίζεται ότι υφίσταται, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι διέπραξε λιγότερο σοβαρή παράβαση απ' ό,τι άλλες επιχειρήσεις που επίσης εμπλέκονται στη συμπαιγνία.

- 142 Θα μπορούσε ενδεχομένως να ισχύει το αντίθετο, αν η επιχείρηση αυτή απεδείκνυε ότι ενήργησε παράνομα υπό το κράτος καταναγκασμού. Εν προκειμένω, όμως, η προσφεύγουσα δεν υποστήριξε καν ότι εξαναγκάστηκε να διαβουλευτείται με τους ανταγωνιστές της επί των τιμών.
- 143 Περαιτέρω, δεν απέδειξε ότι δεν άντλησε όφελος από τις εναρμονισμένες ανατιμήσεις όσον αφορά τον εφοδιασμό, από τη δική της χαρτονοποιία, των εργοστασίων της κατασκευής πτυσσομένων χαρτοκιβωτίων.
- 144 Τέλος, όσον αφορά τον εφοδιασμό των εργοστασίων της κατασκευής πτυσσομένων χαρτοκιβωτίων από ανταγωνιστές παραγωγούς χαρτονιού, υποστηρίζει απλώς, χωρίς να προσκομίζει την παραμικρή απόδειξη, ότι υπέστη οικονομική ζημία από το γεγονός ότι οι πωλήσεις χαρτονιού τής χρεώνονταν με τις παρανόμως συμφωνηθείσες τιμές.
- 145 Υπ' αυτές τις περιστάσεις, η Επιτροπή δεν υπέλεσε σε πλάνη περί το δίκαιον. Επομένως, ο λόγος ακυρώσεως πρέπει ν' απορριφθεί.

Επί του λόγου ακυρώσεως ότι η φερομένη απόκρυψη της συμπράξεως δεν συνιστά επιβαρυντική περίσταση

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 146 Η προσφεύγουσα διαπιστώνει ότι η Επιτροπή έκρινε αφενός μεν ότι η αθέμιτη συνεργασία για τον καθορισμό των τιμών και ο καταμερισμός της αγοράς αποτελούν αφ' εαυτών σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού (αιτιολογική σκέψη 168, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως), αφετέρου δε ότι ελήφθησαν περίπλοκα μέτρα για να συγκαλυφθεί η αληθινή φύση και η έκταση της αθέμιτης

συνεργασίας (αιτιολογική σκέψη 168, έκτη περίπτωση, της αποφάσεως). Αυτές οι φερόμενες απόπειρες αποκρύψεως απετέλεσαν μία από τις σοβαρότερες πτυχές της παραβάσεως (αιτιολογική σκέψη 167). Κατά τον καθορισμό του γενικού ύψους των προστίμων, δηλαδή, η Επιτροπή εθεώρησε την απόκρυψη ως ιδιαίτερα σοβαρή πτυχή της παραβάσεως, πέρα από την εγγενή της σοβαρότητα. Ελήφθη, επομένως, υπόψη δύο φορές μία και η αυτή περίπτωση.

- 147 Δεν μπορεί άλλωστε να προσαφθεί στην προσφεύγουσα το ότι δεν διέπραξε ανοικτά τις στοιχειοθετούσες παράβαση πράξεις. Τέτοιες ενέργειες, που συνιστούν σοβαρούς περιορισμούς του ανταγωνισμού και δύνανται να τιμωρηθούν με την επιβολή προστίμου, έπρεπε, ως εκ της φύσεώς τους, να αποκρυφθούν.
- 148 Η Επιτροπή παραδέχεται ότι περιορισμοί του ανταγωνισμού που αποφασίζονται στο πλαίσιο συμπράξεως δεν υλοποιούνται συνήθως αναφανδόν. Θεωρεί όμως ότι τέτοιου είδους παραβάσεις, που διαπράττονται εκ προθέσεως, δεν συνοδεύονται κατ' ανάγκην από μια πρακτική μυστικότητας τέτοια που σημειώθηκε στην προκειμένη περίπτωση. Στηρίζει τους ισχυρισμούς της στο πρακτικό της ακροάσεως (σ. 46, απ' όπου προκύπτει ότι τα μέλη είχαν λάβει την οδηγία να μη τηρούν σημειώσεις κατά τις συναντήσεις) και στην αιτιολογική σκέψη 73 της αποφάσεως.
- 149 Τέλος, αρνείται ότι εξέφρασε χωριστή εκτίμηση για τους χειρισμούς αποκρύψεως, οι οποίες απετέλεσαν ένα μόνον από τα στοιχεία που έλαβε υπόψη προς εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 150 Κατά την αιτιολογική σκέψη 167, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως, «μια ιδιαίτερα σοβαρή πτυχή της παράβασης είναι ότι, σε μια προσπάθεια να αποκρύψουν την ύπαρξη της σύμπραξης, οι επιχειρήσεις έφτασαν μέχρι το σημείο να προκαθο-

ρίζουν το χρόνο και τη σειρά με την οποία κάθε μεγάλος παραγωγός θα [ανήγγελλε] τις νέες αυξήσεις τιμών σε ολόκληρη την κοινή αγορά». Στην απόφαση επισημαίνεται περαιτέρω ότι «οι παραγωγοί, βάσει του εν λόγω περιπλοκου συστήματος παραπλάνησης, θα μπορούσαν να αποδώσουν τη σειρά των ομοιομορφων και τακτικών αυξήσεων των τιμών σε ολόκληρο τον τομέα του χαρτονιού στο φαινόμενο “ολιγοπωλιακής συμπεριφοράς”» (αιτιολογική σκέψη 73, τρίτο εδάφιο). Τέλος, κατά την αιτιολογική σκέψη 168, έκτη περίπτωση, η Επιτροπή καθόρισε το γενικό επίπεδο των προστίμων εν όψει του ότι «ελήφθησαν περιπλοκα μέτρα για να συγκαλυφθεί η αληθινή φύση και η έκταση της αθέμιτης συνεργασίας (ανυπαρξία οποιωνδήποτε επίσημων πρακτικών ή εγγράφων για την PWG και την JMC· αποτροπή της τήρησης σημειώσεων· σκηνοθέτηση του χρόνου και της σειράς με την οποία αναγγέλλονταν οι αυξήσεις των τιμών για να μπορεί να υποστηριχθεί ότι “ακολουθούσαν” άλλες κ.λπ.)».

- 151 Η προσφεύγουσα δεν αποκρούει τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι οι επιχειρήσεις προγραμματίζουν τον χρόνο και τη σειρά αποστολής των επιστολών με τις οποίες ανήγγελλαν τις ανατιμήσεις. Όσον αφορά, περαιτέρω, το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι η σκηνοθέτηση αυτή του χρόνου και της σειράς των επιστολών αναγγελίας των ανατιμήσεων αποσκοπούσε στην απόκρυψη της υπάρξεως διαβουλεύσεως για τις τιμές, η προσφεύγουσα ουδόλως εξήγησε γιατί η διαβούλευση περί τον χρόνο και τη σειρά των επιστολών αναγγελίας των ανατιμήσεων είχε διαφορετικό σκοπό από εκείνον τον οποίο διαπίστωσε η Επιτροπή.
- 152 Όσον αφορά την έλλειψη επίσημων πρακτικών και τη σχεδόν παντελή έλλειψη σημειώσεων εσωτερικής χρήσεως από τις συναντήσεις της PWG και της JMC, συνιστούν, εν όψει του πλήθους, της χρονικής διάρκειας και της φύσεως των εν λόγω συζητήσεων, επαρκή απόδειξη του ισχυρισμού της Επιτροπής ότι οι μετέχοντες απετρέποντο από του να τηρούν σημειώσεις.
- 153 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι οι επιχειρήσεις που μετείχαν στις συναντήσεις αυτών των οργάνων όχι μόνον είχαν επίγνωση του παρανόμου της συμπεριφοράς τους, αλλά και ελάμβαναν μέτρα αποκρύψεως της συμπαιγνίας. Επο-

μένως, καλώς η Επιτροπή θεώρησε τα μέτρα αυτά ως επιβαρυντική περίσταση κατά την εκτίμηση της βαρύτητας της παραβάσεως.

- 154 Επομένως, ο παρών λόγος ακυρώσεως πρέπει ν' απορριφθεί.

Επί του λόγου ακυρώσεως περί προσβολής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως κατά την επιμέτρηση των προστίμων που επιβλήθηκαν στους επί μέρους παραγωγούς χαρτονιού

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 155 Η προσφεύγουσα διατείνεται ότι, κατά την επιμέτρηση των προστίμων που επιβλήθηκαν στους καθ' έκαστον παραγωγούς, το άρθρο 3 της αποφάσεως προσβάλλει την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως (προαναφερθείσα απόφαση Dunlop Slazenger κατά Επιτροπής, σκέψεις 173 επ.). Συγκρίνοντας το ποσό του προστίμου που της επιβλήθηκε με εκείνο που επιβλήθηκε σε μια επιχείρηση που μετείχε στην PWG και διέθετε παραγωγικό δυναμικό διπλάσιο του δικού της, διαπιστώνει ότι η διαφορά είναι ενός μόνο εκατομμυρίου ECU. Επισημαίνει επίσης ότι το πρόστιμο που της επιβλήθηκε δεν συμβαδίζει με εκείνο που επιβλήθηκε στη Stora, παρά τη συνεργασία της τελευταίας με την Επιτροπή, εν όψει των συνεκτιμηθέντων στοιχείων, ήτοι του ρόλου και της ισχύος της Stora.
- 156 Εν πάση περιπτώσει, η διαφοροποίηση την οποία εισήγαγε η Επιτροπή μεταξύ των επί κεφαλής και των λοιπών επιχειρήσεων είναι υπερβολικά γενική και, ως εκ τούτου, δεν εκτιμήθηκε ορθά ο ρόλος των επιχειρήσεων που απλώς «ακολουθούσαν».
- 157 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι καθιέρωσε μια διττή διάκριση αφενός μεν μεταξύ των επιχειρήσεων που ήσαν επί κεφαλής της συμπράξεως και εκείνων που δεν

ήσαν, αφετέρου δε μεταξύ εκείνων που συνεργάστηκαν με την Επιτροπή και των λοιπών (αιτιολογικές σκέψεις 170 έως 172 της αποφάσεως). Συνεπώς, κάθε διαφορά που διαπιστώνεται στο ύψος της διαφοράς εξηγείται από τον συνδυασμό των παραγόντων αυτών με τον κύκλο εργασιών που ελήφθη υπόψη για κάθε επιχείρηση, πράγμα που δεν συνιστά προσβολή της αρχής της ίσης μεταχείρισεως. Όσον αφορά τη Stora, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι, παρά τη συνεργασία της επιχειρήσεως αυτής, το πρόστιμο που της επιβλήθηκε είναι σχεδόν εξαπλάσιο εκείνου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα.

- 158 Τέλος, θεωρεί ότι εκτίμησε ορθά τον ρόλο και τη συμμετοχή όλων των επιχειρήσεων που ανήκαν στη σύμπραξη και θεωρεί απρόσφορη την προταθείσα από την προσφεύγουσα χωριστή αντιμετώπιση των επιχειρήσεων που «ακολουθούσαν».

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 159 Όπως επισημάνθηκε ήδη, επιβλήθηκαν πρόστιμα έχοντα ως βάση υπολογισμού για όσες μεν αποδέκτριες της αποφάσεως επιχειρήσεις θεωρούντο ως «επί κεφαλής» της συμπράξεως το 9 %, για δε τις λοιπές το 7,5 % του κύκλου εργασιών τον οποίον είχε πραγματοποιήσει η καθεμία στην κοινοτική αγορά του χαρτονιού το 1990. Είναι άλλωστε αδιαμφισβήτητο ότι η Rena και η Stora έτυχαν μειώσεως κατά δύο τρίτα των προστίμων τους διότι συνεργάστηκαν, από την αρχή, ενεργά με την Επιτροπή, ενώ ορισμένες άλλες επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων και η προσφεύγουσα, έτυχαν μειώσεως κατά ένα τρίτο των προστίμων τους διότι δεν αμφισβήτησαν, με τις απαντήσεις τους στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, τους βασικούς πραγματικούς ισχυρισμούς στους οποίους στήριζε τις κατ' αυτών αιτιάσεις της η Επιτροπή (αιτιολογικές σκέψεις 171 και 172 της αποφάσεως).

- 160 Έτσι, σύμφωνα με τα προμνησθέντα κριτήρια, το επιβληθέν στην προσφεύγουσα πρόστιμο αντιστοιχεί στο 7,5 % του κύκλου εργασιών τον οποίον έλαβε ως βάση η Επιτροπή, ποσοστό το οποίο μειώθηκε στη συνέχεια, διότι, με την

απάντησή της στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, δεν αμφισβήτησε τους βασικούς πραγματικούς ισχυρισμούς στους οποίους στήριζε τις κατ' αυτής αιτιάσεις της η Επιτροπή.

- 161 Όπως προκύπτει, τέλος, από πίνακα τον οποίο προσκόμισε η Επιτροπή, που περιέχει στοιχεία σχετικά με τον καθορισμό καθενός από τα κατ' ιδίαν πρόστιμα, κατά την επιμέτρησή τους ελήφθη υπόψη, πέρα από τα παραπάνω κριτήρια, και η διάρκεια συμμετοχής κάθε επιχειρήσεως στην παράβαση. Επομένως, οι βασικοί συντελεστές, ήτοι 7,5 % ή 9 % κατά περίπτωση, ανήχθησαν *pro rata temporis* στη διάρκεια της παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, από κάθε επιχείρηση.
- 162 Εφόσον, έτσι, το ύψος κάθε επιβληθέντος προστίμου προκύπτει από συνδυασμό παραγόντων που προσιδιάζουν στην κατάσταση της οικείας επιχειρήσεως, το επιχείρημα το οποίο αντλεί η προσφεύγουσα από τη σύγκριση του ύψους του προστίμου που της επιβλήθηκε, εκφρασμένου σε απόλυτες τιμές, με εκείνο, επίσης εκφρασμένο σε απόλυτες τιμές, άλλων αποδεκτριών της αποφάσεως επιχειρήσεων στερείται ερεισίματος.
- 163 Όσον αφορά ειδικότερα τη σύγκριση στην οποία προβαίνει η προσφεύγουσα μεταξύ του προστίμου που της επιβλήθηκε και εκείνου που επιβλήθηκε στη Stora, τονίζεται ότι, κατά την επιμέτρηση του προστίμου, ελήφθησαν κατ' ανάγκη υπόψη το μέγεθος και η οικονομική ισχύς αυτής της τελευταίας επιχειρήσεως, εφόσον η Επιτροπή έλαβε προς τούτο ως βάση τον κύκλο εργασιών που πραγματοποιήθηκε μέσω των πωλήσεων χαρτονιού. Συναφώς, από το άρθρο 3 της αποφάσεως προκύπτει ότι το επιβληθέν στη Stora πρόστιμο ανέρχεται, παρά την κατά δύο τρίτα μείωσή του, σε 11 250 000 ECU, ενώ το της προσφεύγουσας, που μειώθηκε κατά ένα τρίτον, ανέρχεται σε 2 000 000 ECU. Η διαφορά αυτή εξηγείται ιδίως από το μέγεθος και την οικονομική ισχύ καθενιάς από τις δυο αυτές επιχειρήσεις και τον βαθμό συνεργασίας με την Επιτροπή που ελήφθη υπόψη. Το επιχείρημα της προσφεύγουσας, επομένως, είναι αλυσιτελές.

- 164 Ως προς το αν οι συντελεστές που ελήφθησαν ως αφετηρία για τις επιχειρήσεις που θεωρήθηκαν ως «επί κεφαλής» και ως «απλά μέλη», αντιστοίχως, λαμβάνουν επαρκώς υπόψη τον ρόλο που πράγματι διαδραμάτισε κάθε επιχείρηση μέσα στη σύμπραξη, πρέπει κατ' αρχάς να τονιστεί ότι η Επιτροπή ορθώς εθεώρησε ότι όσες επιχειρήσεις συμμετείχαν στην PWG έπρεπε να φέρουν ιδιαίτερη ευθύνη για τη σύμπραξη (αιτιολογική σκέψη 170 της αποφάσεως).
- 165 Ορθώς άλλωστε εκτίμησε τη σοβαρότητα της παραβάσεως την οποία διέπραξαν οι «επί κεφαλής» της συμπράξεως αφενός και τα «απλά μέλη» της αφετέρου, λαμβάνοντας ως βάση υπολογισμού των προστίμων που επέβαλε στις δύο αυτές κατηγορίες επιχειρήσεων τους συντελεστές 7,5 % και 9 % του οικείου κύκλου εργασιών.
- 166 Επομένως, ο παρών λόγος ακυρώσεως πρέπει ν' απορριφθεί.

Επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά θέμα αναπτυχθέν με κοινές αγορεύσεις

- 167 Κατά την ανεπίσημη συνάντηση της 29ης Απριλίου 1997, οι επιχειρήσεις που είχαν προσφύγει κατά της αποφάσεως εκλήθησαν να σκεφθούν, σε περίπτωση ενώσεως και συνεκδικάσεως των υποθέσεων προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας, το ενδεχόμενο να αναπτύξουν προφορικώς τους ισχυρισμούς τους από κοινού. Τονίστηκε ότι τέτοια κοινή ανάπτυξη θα μπορούσε να γίνει μόνον από προσφεύγουσες που είχαν όντως επικαλεστεί, στο εισαγωγικό της δίκης έγγραφό τους, λόγους ακυρώσεως αντιστοιχούντες προς τα από κοινού αναπτυσσόμενα θέματα.
- 168 Με τηλεαντίγραφο της 14ης Μαΐου 1997, που κατατέθηκε εξ ονόματος όλων των προσφευγουσών, αυτές γνωστοποίησαν την απόφασή τους να χειριστούν έξι θέματα με κοινές αγορεύσεις, μεταξύ άλλων το θέμα της αιτιολογήσεως των προστίμων.

- 169 Με το εισαγωγικό της δίκης έγγραφό της, η προσφεύγουσα δεν διατύπωσε κανένα λόγο ακυρώσεως ή επιχείρημα σχετικώς. Ανέφερε, όμως, επ' ακροατηρίου, ότι συναποδεχόταν την κοινή αγόρευση ως προς το ζήτημα αυτό.
- 170 Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, κατά τη διάρκεια της δίκης απαγορεύεται η προβολή νέων ισχυρισμών εκτός αν στηρίζονται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία. Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα δεν επικαλέστηκε κανένα νομικό ή πραγματικό στοιχείο ανακύψαν κατά τη διαδικασία και δυνάμενο να δικαιολογήσει την προσκόμιση του νέου λόγου ακυρώσεως.
- 171 Επομένως, ο εν λόγω λόγος ακυρώσεως, τον οποίο επικαλέστηκε η προσφεύγουσα για πρώτη φορά επ' ακροατηρίου, δεν είναι παραδεκτός.
- 172 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το άρθρο 1, όγδοη περίπτωση, της αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί έναντι της προσφεύγουσας.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 173 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η προσφεύγουσα ηττήθηκε κατά το κύριο μέρος των ισχυρισμών της, πρέπει, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής, να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο πενταμελές τμήμα),

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει έναντι της προσφεύγουσας το άρθρο 1, όγδοη περίπτωση, της αποφάσεως 94/601/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Ιουλίου 1994, σχετικά με μια διαδικασία βάσει του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (IV/C/33.833 — Χαρτόνι).
- 2) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.
- 3) Καταδικάζει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Vesterdorf

Briët

Lindh

Potocki

Cooke

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14ης Μαΐου 1998.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

B. Vesterdorf

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς	II - 874
Διαδικασία	II - 881
Αιτήματα των διαδίκων	II - 883
Επί του αιτήματος μερικής ακυρώσεως του άρθρου 1 της αποφάσεως	II - 883
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 883
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 887
Επί της συμμετοχής της προσφεύγουσας σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής	II - 888
Επί της συμμετοχής της προσφεύγουσας σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς	II - 894
Επί του αιτήματος της μείωσης του προστίμου	II - 897
Επί του λόγου ακυρώσεως περί προσβολής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως ως προς το γενικό επίπεδο των προστίμων	II - 897
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 897
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 899
Επί του λόγου ακυρώσεως ότι το πρόστιμο στερείται, εν μέρει τουλάχιστον, ερείσματος	II - 903
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 903
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 904
Επί του λόγου ακυρώσεως ότι ελήφθη υπόψη εσφαλμένος κύκλος εργασιών	II - 906
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 906
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 909
Επί του λόγου ακυρώσεως ότι συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις συνδεόμενες προς το γεγονός ότι η προσφεύγουσα επλήγη από τα εναρμονισμένα μέτρα ως αγοράστρια χαρτονιού	II - 911
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 911
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 913
Επί του λόγου ακυρώσεως ότι η φερομένη απόκρυψη της συμπράξεως δεν συνιστά επιβαρυντική περίπτωση	II - 914
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 914
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 915
	II - 923

Επί του λόγου ακυρώσεως περί προσβολής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως κατά την επιμέτρηση των προστίμων που επιβλήθηκαν στους επί μέρους παραγωγούς χαρτονιού	II - 917
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 917
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 918
Επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά θέμα αναπτυχθέν με κοινές αγορεύσεις	II - 920
Επί των δικαστικών εξόδων	II - 921